

branche
rapportage

jeugdzorg 2011

branche rapportage jeugdzorg 2011

•	Jeugdzorg in 2011, de belangrijkste bevindingen	2
1	• Inleiding	4
2	• Cliëntgegevens Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen	7
3	• Cliëntgegevens Jeugd & Opvoedhulp	12
4	• Financiële gegevens Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen	22
5	• Financiële gegevens Jeugd & Opvoedhulp	28
6	• Personeel Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen	35
7	• Personeel Jeugd & Opvoedhulp	39
•	Bijlage - deelname	42

Jeugdzorg in 2011

de belangrijkste bevindingen

MEER ONDERZOEK NAAR KINDERMISHANDELING

In 2011 hebben opnieuw meer mensen contact opgenomen met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (tabel 2). Vooral het aantal eerste contacten dat tot een onderzoek naar kindermishandeling heeft geleid, is in 2011 sterk gestegen, namelijk met 7%. Uit het Jaaroverzicht AMK 2011 blijkt het merendeel van de vermoedens van kindermishandeling wordt bevestigd in het onderzoek naar kindermishandeling.

VAKER VRIJWILLIGE HULP IN EIGEN GEZIN NA ONDERZOEK

Ondanks de stijging van het aantal onderzoeken naar kindermishandeling en de wetenschap dat in het merendeel van de gevallen inderdaad sprake is van kindermishandeling, is de hulp in het gedwongen kader opnieuw stabiel gebleven (tabel 1). Een terugblik op de afgelopen jaren in het Jaaroverzicht AMK 2011 maakt duidelijk dat het AMK minder vaak een verzoek tot onderzoek indient bij de Raad voor de Kinderbescherming. In plaats daarvan brengt het AMK vaker vrijwillige hulp op gang, met instemming van de ouders. Het AMK stopt de kindermishandeling met de minst ingrijpende middelen, maar als de bescherming van het kind dit eist, dan treedt het AMK doortastend op. De gang naar de kinderrechter kan de laatste paar jaar steeds vaker worden voorkomen, omdat – dankzij het vrijwillige hulptraject – ingrijpende maatregelen als ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing niet nodig zijn. Voor kinderen is dat in veel gevallen de beste oplossing: hulp in de eigen thuissituatie, met steun van professionals, ouders, familie en vrienden.

STABILISATIE GEBRUIK VAN JEUGDZORG EN STIJGING JEUGDZORG^{PLUS}

In de Brancherapportage 2009 is voor het eerst de trend van het gebruik van provinciale geïndiceerde jeugdzorg in beeld gebracht. Het gebruik van jeugdzorg is sinds de invoering van de Wet op de Jeugdzorg gestaag gestegen (tabel 6) net als de aanmeldingen voor deze zorg bij Bureau Jeugdzorg. In 2011 echter is het aantal aanmeldingen en het vervolg hierop binnen BJJ voor het eerst sinds jaren gedaald (tabel 3). Jeugd & Opvoedhulp begeleidt nog steeds meer kinderen en ouders bij opvoed-, ontwikkelings- en gedragsproblemen. Echter de stijging is beperkt. In 2011 hebben 2% meer cliënten gebruik gemaakt van jeugdzorg (tabel 7).

Net als in 2010 is in 2011 een stijging van het gebruik van jeugdzorg^{plus} zichtbaar (tabel 6). Dit is een logisch gevolg van de ontwikkeling van jeugdzorg^{plus}. Jongeren met zeer ernstige gedragsproblemen, die een gevaar vormen voor zichzelf of anderen en daarom tijdelijk in een instelling moeten verblijven, krijgen sinds 2009 gespecialiseerde zorg aangeboden: jeugdzorg^{plus}.

ZOVEEL MOGELIJK ZORG IN HET GEZIN

In de afgelopen jaren is vooral het gebruik van jeugdhulp (ambulante hulp) gestegen (tabel 6). Deze ontwikkeling is in lijn met de visie dat het voor kinderen en gezinnen wenselijk is om ambulante jeugdhulp te ontvangen in en naast het eigen gezin. Andere vormen van zorg worden in die visie pas ingezet als de ambulante zorg niet toereikend is. Als kinderen niet langer thuis kunnen wonen, dan gaat de voorkeur van Jeugd & Opvoedhulp meestal uit naar een verblijf in een pleeggezin. Ook dit vertaalt zich in de cijfers van de laatste jaren: kinderen zijn vaker opgenomen in een pleeggezin en minder vaak in accommodaties van Jeugd & Opvoedhulp (tabel 6).

AFBOUW INCIDENTELE MIDDELEN

De jeugdzorg wordt steeds minder gefinancierd met incidentele provinciale middelen. In 2011 zijn de middelen ten opzichte van 2010 gehalveerd. Deze daling is een voortzetting van de daling die in 2010 is ingezet. In 2010 zijn de incidentele provinciale middelen met één derde gedaald ten opzichte van het jaar daarvoor (tabel 30). Voor zover er nog sprake is van incidentele middelen, zijn deze in 2011 bijna allemaal ingezet voor de financiering van pleegzorg (tabel 13).

STEEDS MEER EFFICIËNTIE IN DE JEUGDZORG

In eerdere brancherapportages is al geconstateerd dat de sector sinds 2005 efficiënter is gaan werken. In 2011 is opnieuw een efficiëntieslag geslagen om de stijgende personeelskosten als gevolg van collectieve afspraken op te vangen. Terwijl het budget opnieuw nagenoeg gelijk bleef (tabel 20 en 30) hebben jeugdzorgorganisaties met iets minder personeel (tabel 24 en 33) toch meer jeugdigen en hun ouders geholpen: meer zorg aan jeugdigen (tabel 7), met name jeugdhulp, pleegzorg en jeugdzorg^{Plus} (tabel 6) en meer onderzoeken naar kindermishandeling (tabel 2). De hulp in het gedwongen kader is nagenoeg gelijk gebleven (tabel 1).

1 • Inleiding

Dit rapport is verzorgd door Jeugdzorg Nederland en bevat gegevens over haar leden. De leden van Jeugdzorg Nederland zijn vijftien Bureaus Jeugdzorg, drie Landelijk Werkende Instellingen (LWI's) en 55 organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp.

Binnen het 'gedwongen kader' voeren Bureaus Jeugdzorg en Landelijke Werkende Instellingen (LWI's) de maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering uit. Deze maatregelen zijn uitgesproken door de kinderrechter. Verder maken het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en de Kindertelefoon onderdeel uit van Bureau Jeugdzorg. Daarnaast geven Bureaus Jeugdzorg indicaties af voor provinciaal gefinancierde jeugdzorg en voor geestelijke gezondheidszorg voor de jeugd (jeugd-ggz) die door de AWBZ wordt gefinancierd. Bureaus Jeugdzorg beslissen samen met de jeugdigen en hun opvoeders welke vorm van zorg nodig is. Dat heet een indicatie. Zo'n indicatie kan binnen het vrijwillige of het gedwongen kader vallen.

Jeugd & Opvoedhulp biedt onder andere gespecialiseerde zorg op basis van hulpverleningsplannen. Basis voor deze plannen zijn onder meer de (eigen) diagnostiek en indicatiestellingen van Bureaus Jeugdzorg. Ook de LWI's bieden gespecialiseerde (pleeg)zorg, naast de bovengenoemde maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering. Organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp werken meestal binnen een bepaalde regio. Hun werkwijze verschilt per zorgsoort. Ook de zorgtrajecten die ze aanbieden, variëren in duur en intensiteit, afhankelijk van de zorgvraag. Kenmerkend voor organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp is: ze hebben een acceptatieplicht, werken vraaggericht, benaderen zorgvragen multidisciplinair, zorgen voor continuïteit en ze organiseren nazorg. De specifieke behoeften van de cliënt worden daarbij niet uit het oog verloren, zoals bijvoorbeeld de culturele of religieuze achtergrond.

Een specifieke vorm van jeugdzorg die door Jeugd & Opvoedhulp wordt geboden is jeugdzorg^{plus}. Deze zorg wordt geboden aan jeugdigen met ernstige gedragsproblemen. Zij krijgen in hun eigen belang hulp in een gesloten omgeving. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat deze jeugdigen zich onttrekken aan de zorg die zij nodig hebben of door anderen daaraan worden onttrokken.

Welke zorg bieden de 55 organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp?

- 40 organisaties bieden Jeugd & Opvoedhulp;
- 8 organisaties leveren Jeugd & Opvoedhulp én jeugdzorg^{plus} zorg, 3 daarvan hebben ook nog justitieel aanbod;
- 4 organisaties bieden alleen jeugdzorg^{plus};
- 2 organisaties verlenen jeugdzorg^{plus} én hebben justitieel aanbod.

Daarnaast heeft één Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl) uitsluitend justitieel aanbod. Een weergave van onze leden over de zorg door JJl's geeft geen goed beeld van de werkelijkheid, omdat slechts een beperkt deel van de JJl's in Nederland lid is van Jeugdzorg Nederland. De gegevens over het justitieel aanbod zijn derhalve niet opgenomen in de Brancherapportage¹.

De Bureaus Jeugdzorg en de meeste organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp hebben een subsidierelatie met de provincie of grootstedelijke regio waarin ze gevestigd zijn. De Landelijk Werkende Instellingen hebben een subsidierelatie met alle provincies, waarbij één van de provincies als penvoerder optreedt.

1 Voor 2009 werden alleen instellingen met provinciaal jeugdzorg aanbod gevraagd gegevens aan te leveren voor de brancherapportage. Vanaf 2009 zijn ook instellingen met alleen jeugdzorg^{plus} en/of JJl aanbod gevraagd gegevens aan te leveren. De cijfers over 2009 en 2010 wijken in deze brancherapportage (in beperkte mate) af van eerdere brancherapportages omdat de gegevens van instellingen met alleen JJl aanbod voor deze jaren zijn verwijderd. Dit is gedaan om de cijfers met 2011 te kunnen vergelijken.

1.1. DOEL

Doel van deze brancherapportage is het zichtbaar maken van de trends en ontwikkelingen in de sector en inzicht geven in de prestaties van de Bureaus Jeugdzorg en Jeugd & Opvoedhulp. De individuele organisaties leggen over hun prestaties verantwoording af aan de subsidieverstrekkers. Het rapport bevat gegevens over het aantal jeugdigen en ouders dat de organisaties hebben geholpen en gegevens over de waardering van deze dienstverlening. Daarnaast zijn financiële en personele gegevens over de sector opgenomen.

Dit rapport is verzorgd door Jeugdzorg Nederland.

1.2. VERANTWOORDING

Ten behoeve van deze rapportage zijn, in samenwerking met informatiedeskundigen van zowel Bureaus Jeugdzorg als van organisaties Jeugd & Opvoedhulp, twee enquêtes opgesteld. Eén is bestemd voor de organisaties Jeugd & Opvoedhulp en één voor de Bureaus Jeugdzorg en LWI's. Voor de Brancherapportage 2011 zijn vijftien Bureaus Jeugdzorg en drie LWI's aangeschreven. Alle Bureaus Jeugdzorg en LWI's hebben de enquête geretourneerd. Niet alle vragen zijn volledig beantwoord. Als de rapportage betrekking heeft op een deel van de geënuquêteerden, dan is dat opgenomen in de rapportage. Evenals in 2010 hebben Bureau Jeugdzorg Haaglanden en Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland de gegevens apart aangeleverd. In 2008 deden zij dit nog gezamenlijk. Als de gegevens in deze rapportage betrekking hebben op alle Bureaus Jeugdzorg en LWI's dan gaat het in 2011 om achttien respondenten. Met betrekking tot gegevens over 2008 gaat het, door het gezamenlijk invullen van de enquête door Zuid-Holland en Haaglanden, om zeventien respondenten.

Voor de Brancherapportage 2011 zijn 55 organisaties Jeugd & Opvoedhulp aangeschreven. Van de 47 organisaties die provinciaal gefinancierde jeugdzorg aanbieden hebben 44 de enquête ingevuld en geretourneerd. Deze 44 deelnemende organisaties vertegenwoordigen 98%² van de totale loonsom van instellingen voor Jeugd & Opvoedhulp. Van de 14 organisaties die jeugdzorg^{plus} aanbieden hebben 13³ de enquête ingevuld en geretourneerd. Deze dertien instellingen vertegenwoordigen 97% van de loonsom. Ontbrekende gegevens in deze rapportage zijn op basis van bovenstaande loonsomgegevens geëxtrapoléerd.

Net als bij de Bureaus Jeugdzorg en LWI's zijn niet alle vragen door alle respondenten ingevuld. Als de gegevens in deze rapportage betrekking hebben op een deel van de respondenten, dan is dat weergegeven. Alle gegevens die in deze rapportage zijn opgenomen, zijn gebaseerd op enquêtere-sultaten.

De geretourneerde enquêtes voor de brancherapportage zijn verwerkt en geanalyseerd. Vervolgens is een expertgroep, bestaande uit medewerkers van Jeugd & Opvoedhulp en Bureaus Jeugdzorg met uiteenlopende achtergronden en verantwoordelijkheden, in het leven geroepen om de gegevens te bespreken. De expertgroep is gevraagd of de opgeleverde gegevens herkend worden en heeft verklaringen gezocht voor gesignaleerde ontwikkelingen. Indien gegevens niet herkend zijn, is getracht de oorzaak te achterhalen. De verklaringen van de expertgroep zijn in deze brancherapportage verwerkt.

De gegevens opgenomen in deze Brancherapportage 2011 laten de landelijke ontwikkeling zien. Deze landelijke ontwikkeling is niet representatief voor elk Bureau Jeugdzorg en elke organisatie Jeugd & Opvoedhulp. Er zijn organisaties waar aantallen stijgen en organisaties waar aantallen dalen.

De gegevens in deze brancherapportage zijn met grote zorgvuldigheid samengesteld. De registratiesystemen van de instellingen zijn echter niet ingericht om deze gegevens op uniforme en betrouwbare wijze te registreren. Daarom kan geen 100% betrouwbaarheidsgarantie over de gegevens in deze brancherapportage worden afgegeven.

2 De response was in 2007, 2008, 2009 en 2010 respectievelijk 93, 98, 98 en 94%.

3 Eén van deze dertien instellingen heeft de gegevens van een relatief kleine vestiging niet meegenomen bij de aanlevering van de gegevens. De gegevens van deze vestiging niet meegenomen in deze brancherapportage.

1.3. LEESWIJZER

In hoofdstuk twee en drie zijn de cliëntgegevens opgenomen van respectievelijk de Bureaus Jeugdzorg en organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp. Het gaat in beide hoofdstukken om zowel aantallen cliënten die geholpen zijn als gegevens over cliënten zoals cliënttevredenheid en cliëntenraden. Hoofdstuk vier en vijf beschrijft de financiële situatie van Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen respectievelijk die van Jeugd & Opvoedhulp. Tenslotte geven hoofdstukken zes en zeven een beeld van het personeel van respectievelijk de Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen en Jeugd & Opvoedhulp.

Cliëntgegevens Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen

In dit hoofdstuk zijn alle gegevens opgenomen die betrekking hebben op de cliënten van de Bureaus Jeugdzorg en de Landelijk Werkende Instellingen (LWI's). Het gaat om de aantallen jeugdigen en hun opvoeders die zijn geholpen (paragraaf 2.1), maar ook om de kwaliteit van deze dienstverlening (paragraaf 2.2). Hierbij geven we een toelichting op cliënttevredenheidsonderzoeken, cliëntenraden, klachtenregelingen en vertrouwenspersonen.

2.1. OMVANG CLIËNTEN

In deze paragraaf is te zien hoeveel jeugdigen en hun opvoeders in de afgelopen jaren zijn geholpen door de Bureaus Jeugdzorg. Het gaat niet om unieke cliënten. Een cliënt die bijvoorbeeld is geholpen in het kader van een AMK-onderzoek en vervolgens een jeugdbeschermingsmaatregel heeft gekregen, is in beide tabellen (tabel 1 en tabel 2) terug te vinden.

2.1.1. JEUGDBESCHERMING EN JEUGDRECLASSERING

Tabel 1 geeft weer hoeveel jeugdigen een maatregel jeugdbescherming kregen en aan hoeveel jeugdigen de kinderrechter een maatregel jeugdreclassering oplegde.

Jeugdigen met maatregel in het gedwongen kader					
	2008	2009	2010	2011	Vershil in %
					'10 - '11
Jeugdigen met maatregel jeugdbescherming	47.026	50.175	50.815 ⁵	51.326	1%
Jeugdigen met maatregel jeugdreclassering	17.902	17.082	16.883	16.901	0,1%
					'08 - '11 ⁴
					9%(3)
					-5,6%(-2)

Tabel 1.

Toelichting tabel 1

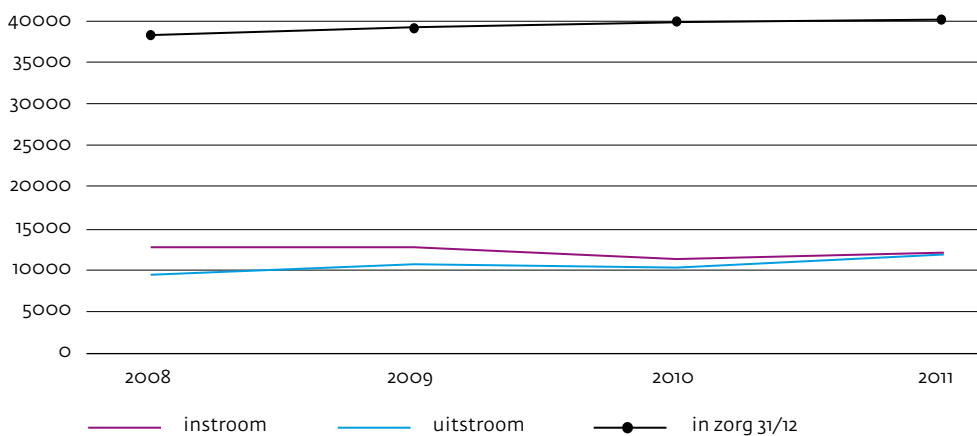
Sinds 2008 wordt het aantal jeugdigen met een maatregel in het gedwongen kader gerapporteerd. De getallen in tabel 1 zijn een optelsom van het aantal jeugdigen dat aan het begin van het jaar een maatregel had en het aantal jeugdigen dat in de loop van dat jaar met een maatregel instroomde.

In de Brancherapportage 2009 constateerden we dat tot 2009 het aantal maatregelen dat jaarlijks wordt uitgevoerd flink was gestegen sinds de invoering van de Wet op de jeugdzorg (2005). Dit gold zowel voor de jeugdreclassering als voor de jeugdbescherming. In 2009 zette zich een daling in van het aantal jeugdigen met een maatregel jeugdreclassering, maar dat is in 2011 gestabiliseerd. Voor jeugdbescherming was in 2009 nog sprake van een stijging, maar ook voor de jeugdbescherming is het aantal jeugdigen met een maatregel gestabiliseerd. In 2011 is het aantal jeugdigen met een maatregel voor zowel jeugdbescherming als jeugdreclassering nagenoeg gelijk gebleven.

4 Tussen haakjes is de gemiddelde stijging per jaar vanaf 2008 opgenomen.

5 Het aantal jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel in 2010 is hoger dan in de Brancherapportage 2010 vanwege aangepaste berekening van de instroom in 2010.

Jeugdigen met maatregel jeugdbescherming

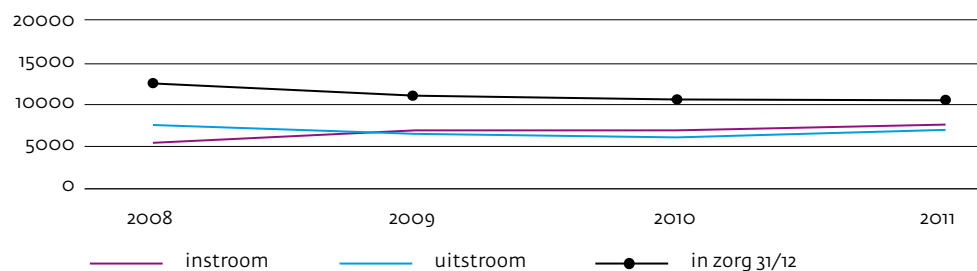

Grafiek 1.

Toelichting grafiek 1

In de grafiek is zichtbaar dat de instroom van het aantal jeugdigen met een beschermingsmaatregel in 2011 licht is gestegen, na een lichte daling in 2010. De uitstroom is ook licht gestegen in 2011 en was in 2011 gelijk aan de instroom, zodat het aantal jeugdigen met een maatregel aan het einde van het jaar gelijk was aan het jaar daarvoor. In de grafiek is ook zichtbaar dat de jaarlijkse in- en uitstroom ongeveer een kwart is van het aantal jeugdigen dat in zorg is bij de jeugdbescherming.

Jeugdigen met een maatregel jeugdreclassering

Grafiek 2.

Toelichting grafiek 2

In 2009 was de instroom van het aantal jeugdigen met een maatregel jeugdreclassering licht gedaald. In 2011 is dit net als in 2010 aantal nagenoeg gelijk gebleven. De uitstroom was in 2009 voor het eerst iets hoger dan de instroom en ook dat is nog steeds zo.

2.1.2. AMK

In tabel 2 vindt u het aantal 'eerste contacten' met het AMK. Een eerste contact leidt tot een advies of een onderzoek. Als het AMK wordt gebeld, dan kan het AMK de beller adviseren over de (vermoedelijke) kindermishandeling of in overleg met de beller een onderzoek naar kindermishandeling starten. Na het geven van een advies kan een belafsprake gemaakt worden om het resultaat en een eventueel vervolg op het advies door te nemen.

Adviezen en onderzoeken Advies- en Meldpunten Kindermishandeling

	2007	2008	2009	2010	2011	Verschil in %	
						'10-'11	'07-'11 ⁶
Adviezen	33.643	36.790	42.849	43.925	46.739	6 %	39 % (9)
Onderzoeken	16.932	16.156	16.587	18.076	19.254	7 %	14 % (3)
Totaal	50.575	52.946	59.436	62.001	65.993	6 %	30 % (7)

Tabel 2.

6 Tussen haakjes is de gemiddelde stijging per jaar vanaf 2007 opgenomen.

Toelichting tabel 2

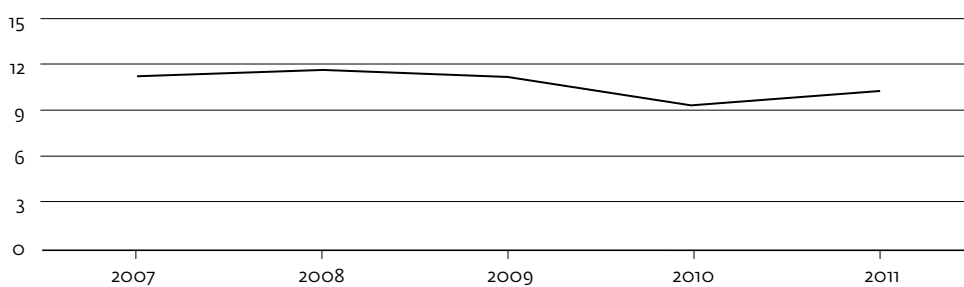
In deze tabel valt op dat het totaal aantal adviezen en onderzoeken in 2011 is gestegen met 6 procent ten opzichte van 2010. Het aantal 'eerste contacten' waarbij het AMK adviseerde, steeg ook met 6 procent ten opzichte van 2010. Sinds 2007 neemt het aantal adviezen jaarlijks met gemiddeld 9% per jaar toe. Het aantal onderzoeken naar kindermishandeling is met name de laatste twee jaar sterk gestegen, daarvoor was sprake van een stabilisatie.

Een uitgebreid verslag van de ontwikkelingen binnen het AMK van 2005 t/m 2011 vindt u in het Jaaroverzicht AMK 2011.

Het grootste deel van de adviesvragen en meldingen voor onderzoek is afkomstig van beroepskrachten. In 2011 deden zij bijna 74% van alle meldingen voor onderzoek en kregen ruim 56% van de adviezen. Dit past in de stijgende lijn sinds 2007. Het aantal onderzoeken, gestart na een telefoontje van mensen uit de privéomgeving, is sinds 2007 nagenoeg gelijk gebleven, wel neemt het aantal adviesaanvragen uit de privéomgeving toe.

Het AMK brengt sinds 2007 steeds vaker vrijwillige hulp op gang. Met enige drang accepteren ouders dan vrijwillige hulp, waardoor een maatregel van de kindbescherming niet nodig is. Voor het overgrote deel van de kinderen, ruim 60%, is vrijwillige hulp op gang gebracht of voortgezet tijdens het onderzoek door het AMK. Het merendeel van de activiteiten van het AMK leidt tot zorg die op dit moment via medewerkers van Bureau Jeugdzorg wordt georganiseerd.

Gemiddelde doorlooptijd melding in weken tussen melding en einde onderzoek AMK

Grafiek 3.

Toelichting grafiek 3

Voor de doorlooptijd tussen de melding en de beëindiging van het onderzoek geldt een wettelijke norm van dertien weken, maar de Bureaus Jeugdzorg streven samen naar maximaal tien weken. Sinds 2007 is de gemiddelde doorlooptijd van de onderzoeken lager dan de wettelijke termijn van dertien weken en sinds 2010 realiseren de AMK's de eigen norm van tien weken, ondanks de lichte stijging in 2011. De daling van de doorlooptijden is een direct gevolg van de sturing hierop door Bureaus Jeugdzorg. De risico's van lange doorlooptijden zijn te groot. Dat geldt overigens ook voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Snelheid is een onderdeel van de kwaliteit van deze zorg. In diverse provincies is afgesproken dat voor het AMK geen wachtlijsten mogen ontstaan. Zodra dat dreigt te gebeuren, worden medewerkers die zich bij Bureaus Jeugdzorg bezighouden met intake en indicatie van jeugdigen, ingezet bij het AMK. Zo lukt het de bureaus weliswaar om wachtlijsten bij het AMK te voorkomen, maar verschuift in feite het capaciteitsprobleem naar de toegangsfunctie van Bureau Jeugdzorg. Diverse Bureaus Jeugdzorg werken overigens met een geïntegreerde toegang. Bij deze bureaus komen de meldingen voor onderzoek naar kindermishandeling en de aanmeldingen voor vrijwillige hulp op één plek de organisatie binnen.

2.1.3. AANMELDINGEN

In tabel 3 staat het aantal aanmeldingen dat de afgelopen jaren bij Bureaus Jeugdzorg is gedaan. Niet elke aanmelding leidt tot de start van een traject bij Bureau Jeugdzorg. Om deze reden is in de tabel ook het aantal geaccepteerde aanmeldingen opgenomen. Aanmeldingen die niet worden geaccepteerd voor een vervolg binnen Bureau Jeugdzorg, gaan bijvoorbeeld over een advies of

antwoord op een vraag van een ouder of een jeugdige. Het kan ook zijn dat de ouders of jeugdige worden doorverwezen naar een andere instantie, omdat Bureau Jeugdzorg niet de meest geëigende organisatie is om te helpen.

Toegang Bureau Jeugdzorg						Verschil in %	
	2007	2008	2009	2010	2011	'10-'11	'07-'11 ⁹
Aanmeldingen	83.737	88.177	100.689	97.472	94.047	-3%	12%(3)
Geaccepteerde aanmelding ⁸	55.153	53.740	63.810	63.720	62.887	-1%	14%(3) ⁹
% Geaccepteerde aanmelding	66%	61%	63%	65%	67%		

Tabel 3.

Toelichting tabel 3

Na jaren van stijging in het aantal (geaccepteerde) aanmeldingen bij Bureau Jeugdzorg is in 2010 voor het eerst een daling geconstateerd. Deze daling heeft zich in 2011 voortgezet. Er kunnen diverse redenen schuil gaan achter deze daling.

Een verklaring van de daling in het aantal (geaccepteerde) aanmeldingen kan liggen aan de kwaliteit van de registraties van met name de aanmeldingen. Deze zijn sinds enkele jaren steeds betrouwbaarder geworden vanwege de aanscherping van definities en toegenomen uniforme uitvoering daarvan. Het kan ook liggen aan de mogelijkheid dat de eerstelijnsvoorzieningen meer cliënten opvangen en succesvoller zijn in het behalen van resultaten waardoor er minder behoefte is aan (zwaardere) tweedelijns zorg. Diverse Bureaus Jeugdzorg hebben met name na de zomer 2011 een daling van het aantal aanmeldingen geconstateerd. Dit kan een teken zijn dat vooruitlopend op de transitie van jeugdzorg een verschuiving van de aanmeldingen naar de eerstelijnsvoorzieningen heeft plaats gevonden.

Tot slot is een mogelijke verklaring dat bij een aantal bureaus het aantal (geaccepteerde) aanmeldingen voor de AWBZ is gedaald, waarschijnlijk door het stopzetten van het persoonsgebonden budget (PGB) medio 2010. Een van de bureaus zag het aantal indicaties voor daghulp (Medisch Kinderdagverblijven en Boddaertcentra) halveren. Vermoed wordt dat veel kinderen dit zorgaanbod nog steeds ontvangen, maar nu via een rechtstreekse verwijzing door een arts die een psychiatrisch probleem vermoedt. Voorheen werden deze cliënten aangemeld bij Bureau Jeugdzorg.

2.2. GEGEVENS OVER KWALITEIT

In deze paragraaf zijn gegevens opgenomen over de kwaliteit van de dienstverlening door Bureaus Jeugdzorg en LWI's. Het gaat om onderzoeken naar cliënttevredenheid, cliëntenraden, klachtenregelingen en vertrouwenspersonen.

Cliënttevredenheid				
	2008	2009	2010	2011
% organisaties met meting cliënttevredenheid	59%	44%	61%	33%
Waarvan:				
- C-toets	80%	50%	73%	0%
- Exitvragenlijst	10%	13%	27%	50%
- C-toets en exitvragenlijst	0%	13%	0%	50%
- andere vragenlijst	10%	25%	0%	0%

Tabel 4.

Toelichting tabel 4

In de tabel is zichtbaar dat in 2011 het gebruik van instrumenten om de cliënttevredenheid te meten is gedaald ten opzichte van 2010. 6 van de 18 Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen geven aan in 2011 de cliënttevredenheid te hebben gemeten.

7 Tussen haakjes is de gemiddelde stijging per jaar vanaf 2007 opgenomen.

8 In 2009 hebben alle 15 Bureaus Jeugdzorg de geaccepteerde aanmeldingen voor het eerst gerapporteerd. Daarvoor deden 14 bureaus dit. Om een meerjarige vergelijking mogelijk te maken: deze 14 bureaus rapporteerden in 2011 samen 58.359 geaccepteerde aanmeldingen.

9 Dit stijgingspercentage is berekend op basis van de gegevens van 14 Bureaus Jeugdzorg.

De Exitvragenlijst wordt nog niet door alle Bureaus Jeugdzorg ingezet. Deze vragenlijst is een van de instrumenten die wordt gebruikt als prestatie-indicator binnen de provinciaal geïndiceerde jeugdzorg en de uitvoering van maatregelen die door justitie zijn gefinancierd. De Exitvragenlijst wordt eenmalig afgenomen aan het einde van een hulptraject.

De C-toets is een breder onderzoek dan de Exitvragenlijst. Naast cliënttevredenheid wordt bijvoorbeeld ook de tevredenheid over bereikbaarheid en de informatievoorziening gemeten. Een ander belangrijk verschil tussen de Exitvragenlijst en de C-toets is dat de C-toets anoniem wordt afgenomen, terwijl de Exitvragenlijst gepersonifieerd is. De C-toets wordt periodiek uitgevoerd, meestal in een cyclus van drie jaar. Daarom zijn het in 2011 (deels) andere Bureaus Jeugdzorg die cliënttevredenheidonderzoeken hebben uitgevoerd dan in de jaren daarvoor: dit verklaart de sterke verschillen in percentages in de tabel als het gaat om de C-toets. Ook wordt niet elk jaar de cliënttevredenheid van dezelfde groep jeugdigen onderzocht: de ene keer zijn dit jeugdigen in de Jeugdbescherming, de andere keer cliënten van de Toegang.

De onderzoeksresultaten van het gebruik van de Exitvragenlijst en de C-toets zijn niet opgenomen in een tabel omdat respectievelijk slechts vijf en drie Bureaus Jeugdzorg deze lijsten hebben gebruikt in 2011. Bovendien hebben respectievelijk drie en één daarvan volledige gegevens daarover aangeleverd.

Cliëntenraden, klachtenregeling en vertrouwenspersoon				
	2008	2009	2010	2011
Cliëntenraad aanwezig	53%	78%	89%	94%
Gem. aantal adviezen per cliëntenraad	3	3	2	2
Klachtenregeling aanwezig	100%	100%	100%	100%
Gem. aantal ingediende klachten	39	44	40	46
Percentage gegrond verklaarde klachten	35%	43% ¹⁰	46%	33%
Vertrouwenspersoon aanwezig	88%	94%	100%	83%
Gemiddeld aantal contacten	115	204	241	350

Tabel 5.

Toelichting tabel 5

In de tabel valt op dat het aantal Bureaus Jeugdzorg met een cliëntenraad sinds 2008 is toegenomen. Het percentage Bureaus Jeugdzorg dat gebruik maakt van een vertrouwenspersoon is iets afgenomen naar 83% in 2011. Het gemiddelde aantal contacten met een vertrouwenspersoon is echter aanzienlijk gestegen.

Deze stijging heeft zich niet bij alle Bureaus Jeugdzorg voorgedaan. Bij die bureaus waar dit wel gebeurde, bleef het aantal cliënten min of meer gelijk, maar hadden deze jeugdigen vaker contact met de vertrouwenspersoon dan in de voorgaande jaren. De stijging is dus vooral een toename van het aantal contactmomenten.

In 2011 hadden alle Bureaus Jeugdzorg een klachtenregeling, net als in 2008, 2009 en 2010. Het percentage (deels) gegrond verklaarde klachten is in 2011 afgenomen tot 33% procent van het totale aantal ingediende klachten.

¹⁰ Het percentage gegrond verklaarde klachten is voor 2009 gewijzigd ten opzichte van de Brancherapportage 2009, omdat daarbij een verkeerde berekening was uitgevoerd. Een Bureau Jeugdzorg had wel het aantal ingediende klachten doorgegeven, maar niet het aantal gegrond verklaarde klachten. Bij de berekening van het landelijk percentage gegrond verklaarde klachten waren deze ingediende klachten ten onrechte meegeteld.

Clientgegevens Jeugd & Opvoedhulp

In dit hoofdstuk rapporteert Jeugdzorg Nederland hoeveel jeugdigen en hun opvoeders zijn geholpen door organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp. Voor jeugdzorg^{plus} zijn deze gegevens beschikbaar vanaf 2009. We geven in dit hoofdstuk ook gegevens over de beschikbare capaciteit, de doorlooptijden en de kwaliteit van de zorg.

Omdat niet alle organisaties (alle) gegevens hebben aangeleverd, hebben we de beschikbare gegevens telkens geëxtrapoleerd naar 100 procent deelname, op basis van de loonsom van alle organisaties. In 2011 heeft 98 procent¹¹ van deze loonsom gegevens aangeleverd. Voor jeugdzorg^{plus} ligt dit responspercentage op 97 procent¹².

3.1. OMVANG ZORG

Deze paragraaf biedt de cijfers over jeugdigen in de verschillende provinciaal gefinancierde zorgvormen bij Jeugd & Opvoedhulp en over de jeugdigen bij jeugdzorg^{plus}.

3.1.1. JEUGDIGEN IN PROVINCIAAL GEFINANCIERDE JEUGDZORG

In tabel 6 vindt u het aantal jeugdigen dat van 2007 t/m 2011 gebruik heeft gemaakt van de verschillende provinciaal gefinancierde zorgvormen.

Gebruik van verschillende provinciaal gefinancierde zorgvormen						Verschil in %	
	2007	2008	2009	2010	2011	'10 - '11	'07 - '11 ¹³
Jeugdhulp	37.378	42.660 ¹⁴	48.254	50.688	53.491	6%	43%(9)
Jeugdhulp zonder indicatie	-	-	-	4.770	4.992	5%	
Verblijf acc. deeltijd	8.904	9.816	9.348	8.959 ¹⁵	8.752	-2%	-2%(0)
Verblijf pleegzorg	19.016	18.164	19.705	20.180 ¹⁶	20.994 ¹⁷	4%	10%(3)
Verblijf acc. 24-uurs (excl. Jeugdzorg ^{plus})	11.671	11.805	11.527	11.061 ¹⁶	10.906	-1%	-7%(-2)
Verblijf Jeugdzorg ^{plus} ¹⁸			2.038 ¹⁹	2.952	3.261 ²⁰	10%	
Spoedeisende zorg ²¹	7.280	11.113	12.719	11.405 ²²	11.128	-2%	

Tabel 6.

- 11 De response was in 2007, 2008, 2009 en 2010 respectievelijk 93, 98, 98 en 94 procent.
- 12 In 2009 en 2010 was de response respectievelijk 82 en 97 procent.
- 13 Het percentages tussen haakjes is de gemiddelde stijging of daling per jaar.
- 14 In eerdere brancherapportages zijn voor 2008 44.276 gebruikers van jeugdhulp opgenomen. Dit aantal is naar beneden bijgesteld omdat schoolmaatschappelijk werk op het voortgezet onderwijs onterecht was meegeteld bij provinciaal geïndiceerde jeugdhulp.
- 15 In de Brancherapportages 2010 zijn voor 2010 9.082 gebruikers van verblijf acc. deeltijd opgenomen. Dit aantal is naar beneden bijgesteld omdat jeugdigen die in het kader van onderwijszorg geholpen zijn, onterecht zijn meegeteld bij provinciaal gefinancierde deeltijd verblijf.
- 16 In de Brancherapportage 2010 zijn voor 2010 20.063 en 11.178 gebruikers voor respectievelijk verblijf pleegzorg en verblijf 24-uurs opgenomen. Deze aantallen zijn respectievelijk naar boven en naar beneden bijgesteld omdat een aantal cliënten onterecht was meegeteld bij 24-uurs verblijf in accommodatie i.p.v. bij verblijf pleegzorg.
- 17 In de Factsheet Pleegzorg 2011 is opgenomen dat 20.498 unieke cliënten dat gebruik heeft gemaakt van pleegzorg. Dat zijn 496 cliënten minder dan opgenomen in tabel 6. In tabel 6 zijn het aantal unieke cliënten dat op 1 januari 2011 gebruik maakte van pleegzorg opgeteld bij het aantal unieke cliënten dat is ingestroomd gedurende 2011. Cliënten die op 1 januari 2011 in pleegzorg waren en gedurende het jaar zijn uitgestroomd en daarna weer ingestroomd zijn in tabel 6 twee keer meegeteld.
- 18 Voor de brancherapportages hebben de leden van Jeugdzorg Nederland gegevens aangeleverd. Rijksinstellingen voor gesloten jeugdzorg zijn geen lid en hebben geen gegevens voor de brancherapportage aangeleverd. Het gaat om twee Rijksinstellingen. Het aantal gebruikers is dus feitelijk iets hoger dan hier opgenomen.

Toelichting tabel 6

In deze tabel zijn de volgende gegevens opgeteld:

- het aantal jeugdigen dat aan het begin van het jaar gebruik maakte van een zorgvorm.
- het aantal jeugdigen dat gedurende het jaar is ingestroomd bij diezelfde zorgvorm.

Per zorgvorm gaat het in de tabel om unieke jeugdigen. Jeugdigen kunnen echter gebruik maken van meerdere zorgvormen tegelijk of in één jaar. De gegevens in de tabel kunnen dus niet worden opgeteld tot een totaal aantal unieke jeugdigen.

In tabel 6 is zichtbaar dat het gebruik van de jeugdzorg in 2011 in lijn is met voorgaande jaren. Het gebruik van jeugdhulp, pleegzorg en jeugdzorg^{plus} is in 2011 opnieuw gestegen. Het verblijf in accommodaties van Jeugd & Opvoedhulp, zowel 24-uurs als deeltijd, is opnieuw gedaald.

Jeugdhulp is een verzamelnaam voor hulp aan kinderen en ouders bij opvoeden en opgroeien. Waar nodig nemen organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp de opvoeding van ouders over, bijvoorbeeld door kinderen die thuis niet veilig zijn een ander huis te bieden. Ook adviseren en coachen ze mensen die werken met kinderen, zoals leraren en opvangkrachten.

Jeugdhulp kan met en zonder indicatie van Bureau Jeugdzorg. In 2010 hebben jeugdzorgorganisaties voor het eerst jeugdhulp verleend aan cliënten zonder indicatie van Bureau Jeugdzorg, conform het Afsprakenkader 2010–2011. Het gebruik van jeugdhulp zonder indicatie steeg in 2011 met 5%.

Het aantal jeugdigen dat voltijds in de accommodaties van Jeugd & Opvoedhulp verbleef is opnieuw licht gedaald. Bij deze zorgvorm zijn gezinshuizen meegeteld, waarin de gezinshuisouders enkele kinderen en jongeren gedurende langere tijd in het verlengde van hun eigen leven begeleiden. Het merendeel van de organisaties Jeugd & Opvoedhulp die deze zorg bieden, maakt gebruik van gezinshuizen waarvan minimaal één van de ouders in loondienst van Jeugd & Opvoedhulp is.

19 In 2009 was het nog mogelijk dat jeugdigen met een civielrechtelijke maatregel gesloten jeugdzorg in een JJI verbleven. Deze jeugdigen zijn niet meegeteld in de cijfers van 2009. De aantallen jeugdigen die in 2009 gebruik hebben gemaakt van gesloten jeugdzorg, zoals jeugdzorg^{plus} toen werd genoemd, zijn in werkelijkheid dus hoger dan hier gerapporteerd. Vanaf 2010 verblijven alle jeugdigen met een dergelijke maatregel in een organisatie voor jeugdzorg^{plus}, dus niet meer in een JJI en zijn dus allen opgenomen in deze rapportage.

20 Binnen jeugdzorg^{plus} is vaak sprake van doorplaatsing van jeugdigen om ze op de juiste plek te krijgen. In 2011 kwam 33% van de ingestroomde jeugdigen van een andere organisatie jeugdzorg^{plus}. Als deze jeugdigen niet worden meegeteld dan resteren 2.579 gebruikers van jeugdzorg^{plus}.

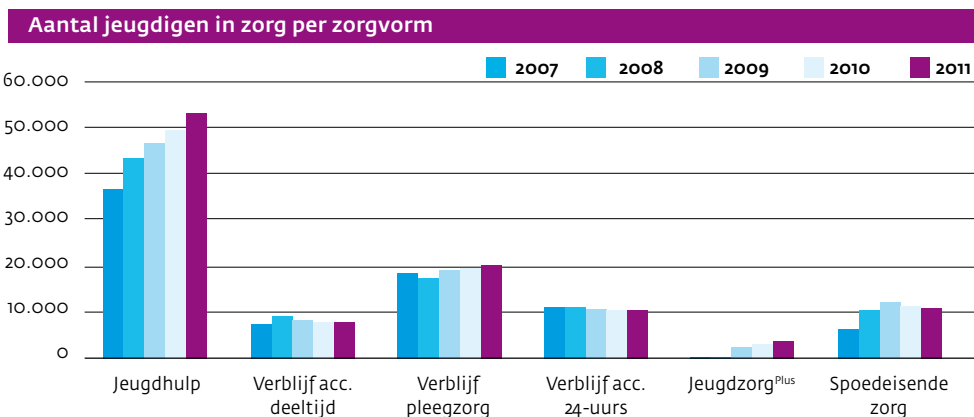
21 In 2008 en 2009 is de organisaties apart gevraagd om cijfers over het gebruik voor spoedeisende jeugdhulp, spoedeisende pleegzorg en spoedeisend verblijf. In 2010 en in 2007 is gevraagd om cijfers over het gebruik voor spoedeisende zorg (dus alle spoedeisende vormen van zorg samen). Een cliënt die in 2007 en in 2010 gebruik maakte van spoedeisende jeugdhulp én spoedeisende pleegzorg is in die jaren één keer meegeteld. In 2008 is deze cliënt twee keer meegeteld. Met ander woorden: bij de gebruikers van 2008 en 2009 kunnen dubbeltellingen voorkomen.

22 In de Brancherapportage 2010 zijn voor 2010 11.932 gebruikers van spoedeisende zorg opgenomen. Dit aantal is naar boven bijgesteld omdat een organisatie voor Jeugd & Opvoedhulp alleen de spoedeisende residentiële zorg had meegeteld en niet de spoedeisende jeugdhulp.

Het verblijf in een pleeggezin is sterk gestegen. Al deze ontwikkelingen zijn in lijn met de visie van de sector dat het voor jeugdigen beter is om jeugdhulp binnen het eigen gezin te krijgen. Als de jeugdige toch uit huis geplaatst moet worden, heeft een pleeggezin de voorkeur boven een accommodatie van een instelling. In de laatste kolom is de ontwikkeling sinds 2007 opgenomen. Daaruit is af te leiden dat bovengenoemde ontwikkeling al enkele jaren geleden is ingezet.

Verder blijkt uit tabel 6 dat het gebruik van spoedeisende hulp in 2011 licht is gedaald.

Sinds 2009 wordt jeugdzorg^{plus} aangeboden aan jeugdigen met ernstige gedragsproblemen. Zij krijgen in hun eigen belang hulp in een gesloten omgeving. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat deze jeugdigen zich onttrekken aan de zorg die zij nodig hebben of door anderen daaraan worden onttrokken. Sinds deze zorg wordt aangeboden is er een stijging zichtbaar en die zet zich door in 2011. Een deel van deze toename wordt veroorzaakt doordat jeugdigen die voorheen met civielrechtelijke maatregelen in JJI's terecht kwamen, nu jeugdzorg^{plus} ontvangen. In 2011 was sprake van een stijging van 10% ten opzichte van 2010. Jeugdzorg^{plus} wordt meestal verleend aan jeugdigen van 14 jaar en ouder.

Grafiek 4.

Toelichting grafiek 4

In deze grafiek kunt u duidelijk zien hoe het gebruik van het zorgaanbod sinds 2007 is ontwikkeld. De jeugdhulp zonder indicatie is sinds 2010 opgeteld bij de geïndiceerde jeugdhulp. Onder spoedeisende zorg vallen spoedeisend verblijf (incl. pleegzorg) en spoedeisende jeugdhulp. Kanttekening daarbij is dat in 2008 en 2009 de verschillende vormen van spoedeisende zorg apart zijn gevraagd en geleverd door de organisaties (zie ook voetnoot 21 op pagina 13).

3.2. AANTAL CLIËNTEN IN DE ZORG

In tabel 7 en 8 is het aantal cliënten²³ te zien dat van 2007 t/m 2011 is geholpen door organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp. Het gaat hier om jeugdigen die gebruik maakten van provinciaal gefinancierde geïndiceerde jeugdzorg.

23 De organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp werken met eigen informatiesystemen die niet onderling verbonden zijn. Er is geen landelijke database of informatiesysteem beschikbaar. Elke instelling levert voor de brancherapportage het aantal unieke cliënten binnen de eigen organisatie aan. Vanwege de enorme tijdsbesteding die dit zou kosten, zijn lijsten met daarop alle cliënten niet handmatig ontdekt. Gevolg is dat de cijfers van unieke cliënten Jeugd & Opvoedhulp in de brancherapportage niet 100 procent zuiver uniek zijn, maar wel een redelijke indicatie geven.

Aantal unieke cliënten							
	2007	2008	2009	2010	2011	verschil '10-'11	verschil '07-'11 ²⁴
Aantal cliënten	66.233	70.805	74.810 ²⁵	78.039 ²⁵	79.352	2%	20%(5)

Tabel 7.

Toelichting tabel 7

Voor deze tabel is het aantal unieke cliënten dat aan het begin van het jaar jeugdzorg kreeg, opgeteld bij de cliënten die in dat jaar instroomden. In tegenstelling tot tabel 6 (aantal jeugdigen die gebruik maken van een zorgvorm) zijn in tabel 7 en 8 alle cliënten slechts één keer meegeteld. Een jeugdige die eerst spoedeisende zorg kreeg en daarna in een instelling terecht kwam is in tabel 7 en 8 één keer meegeteld. Sinds 2007 is het aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van provinciaal gefinancierde geïndiceerde jeugdzorg jaarlijks flink gestegen, gemiddeld met 5 procent. De jaarlijkse stijging is steeds minder groot. De inschatting is dat er een verplaatsing van zorg naar het voorliggend veld plaats vindt. In 2011 is het aantal cliënten dat gebruik maakt van de provinciaal gefinancierde, geïndiceerde jeugdzorg met 2% gestegen.

Unieke cliënten als percentage van aantal jeugdigen in Nederland					
	2007	2008	2009	2010	2011
0- tot 18-jarigen in Nederland ²⁶	3.564.452	3.546.112	3.528.241	3.514.478	3.502.083
Unieke cliënten in geïndiceerde jeugdzorg	66.233	70.805	74.810 ²⁶	78.039 ²⁶	79.352
Unieke cliënten in geïndiceerde jeugdzorg in % van het totaal aantal	1,86%	2,00%	2,12%	2,22%	2,27%

Tabel 8.

Toelichting tabel 8

In tabel 8 is het totaal aantal 0- tot 18-jarigen²⁶ in Nederland naast het aantal unieke cliënten geplaatst. Percentueel is het aantal cliënten van Jeugd & Opvoedhulp licht gestegen in de afgelopen jaren. In 2011 kreeg 2,27 procent van de jeugdigen in Nederland zorg van organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp.

3.3. BEZETTINGSGRAAD

In de volgende tabel²⁷ vindt u de bezettingsgraad voor provinciale jeugdzorg en jeugdzorg^{Plus}.

Bezettingsgraad provinciale Jeugdzorg en Jeugdzorg ^{Plus} 28			
	2009	2010	2011
Verblijf accommodatie deeltijd	98%	100%	102%
Verblijf pleegzorg	98%	101%	101%
Verblijf accommodatie 24-uurs	95%	95%	99%
Verblijf Jeugdzorg ^{Plus}	84%	87%	85%

Tabel 9.

24 Het percentage tussen haakjes is de gemiddelde stijging per jaar.

25 Het aantal unieke cliënten dat gebruik heeft gemaakt van de provinciaal geïndiceerde jeugdzorg in 2009 en 2010 is iets naar beneden bijgesteld.

26 CBS, Statline, www.cbs.nl.

De cliënten die gebruik maken van provinciaal gefinancierde, geïndiceerde jeugdzorg zijn overwegend tussen 0 en 18 jaar oud. Een klein gedeelte is ouder, tot 23 jaar. Dit aantal is voor de berekening verwaarloosbaar.

27 In voorgaande jaren is de bezettingsgraad voor jeugdhulp (met of zonder indicatie) en spoedeisende zorg opgenomen. Echter voor jeugdhulp en spoedeisende zorg worden steeds minder afspraken over capaciteit gemaakt. De jeugdhulp en spoedeisende zorg die nodig is, wordt geleverd en gefinancierd. Het is daarom niet mogelijk om een representatieve bezettingsgraad voor de sector te berekenen.

28 De berekening van de bezettingsgraad is verbeterd. Voor de Brancherapportage 2011 is rekening gehouden met het aantal beschikbare capaciteitsplekken. In voorgaande jaren was een ongewogen gemiddelde van alle organisaties berekend. Deze verbeterde berekening is ook voor de jaren 2009 en 2010 doorgevoerd.

Toelichting tabel 9

De bezetting binnen de provinciale geïndiceerde jeugdzorg wordt steeds hoger en zelfs hoger dan 100%. Opvallend is dat ook de bezetting van 24-uurs verblijf in accommodatie van zorgaanbieders bijna volledig is. Dat is mogelijk omdat organisaties Jeugd & Opvoedhulp steeds vaker een flexibel deel van de bedden in kopen, zodat beschikbaar is wat nodig is en leegstand wordt voorkomen.

Hoe kan de bezettingsgraad hoger zijn dan 100 procent? Dat gebeurt als meer jeugdigen van de zorg gebruikmaken dan wordt gefinancierd. Voor pleegzorg en verblijf accommodatie deeltijd was dit het geval.

3.4. DOORLOOPTIJDEN

In onderstaande tabel²⁹ is de doorlooptijd van de verschillende zorgvormen opgenomen.

	Doorlooptijden zorgvormen (gemiddelde duur in maanden) ^{30, 31}			verschil in %
	2009	2010	2011	'10 - '11
Verblijf accommodatie deeltijd	10,9	11,7	10,5	-10%
Verblijf pleegzorg	24,1	25,8	24,3	-6%
Verblijf accommodatie 24-uurs	11,5	11,7	10,3	-12%

Tabel 10.

Toelichting tabel 10

In deze tabel is zichtbaar dat de doorlooptijden in 2011 zijn afgenomen. Een duidelijke tendens over de afgelopen drie jaar is hierin niet waar te nemen. Daling van de doorlooptijd is lang niet altijd gewenst als het gaat om pleegzorg. Voor sommige jeugdigen is het goed dat ze zo snel mogelijk weer thuis kunnen wonen en dan moet de doorlooptijd omlaag. Maar voor andere cliënten is naar huis gaan geen haalbare, wenselijke optie – dan streven we juist niet naar een lagere doorlooptijd.

3.5. CAPACITEIT EN FINANCIERING

Wat is de capaciteit van de provinciaal gefinancierde, geïndiceerde jeugdzorg en jeugdzorg^{plus}? Hoe wordt die capaciteit gefinancierd?

In onderstaande tabellen laten we zien hoeveel plaatsen de zorginstellingen konden aanbieden van binnen 2007 t/m 2011. Deze capaciteit wordt gefinancierd met structurele en incidentele middelen.

De capaciteit aan het eind van het jaar is telkens het uitgangspunt. Dat zijn dus momentopnames, in tegenstelling tot de tabellen in 3.1 die het gebruik gedurende een heel jaar laten zien. Die tabellen zijn dan ook niet te vergelijken met deze capaciteitstabellen: gedurende een jaar maken immers meerdere jeugdigen gebruik van één plaats.

29 In voorgaande jaren is ook de doorlooptijd voor jeugdhulp (met of zonder indicatie) en spoedeisende zorg opgenomen. Echter de doorlooptijden voor deze zorgvormen zeggen maar in zeer beperkte mate iets over de inzet van zorg. De intensiteit van de zorg, bijvoorbeeld het aantal uren dat ambulante zorg is gegeven aan een uitgestroomde cliënt, is bepalender voor de omvang van de zorg dan de doorlooptijd. Deze gegevens zijn niet landelijk beschikbaar.

30 De berekening van de doorlooptijden zijn verbeterd. Voor de Brancherapportage 2011 is rekening gehouden met het aantal jeugdigen dat in een organisatie voor Jeugd & Opvoedhulp is uitgestroomd. In voorgaande jaren was een ongewogen gemiddelde van de doorlooptijden van alle organisaties berekend. Deze verbeterde berekening is ook voor de jaren 2009 en 2010 doorgevoerd.

31 De doorlooptijd wordt berekend door de gemiddelde doorlooptijd van alle uitgestroomde cliënten te berekenen. Omdat er bij jeugdzorg^{plus} relatief vaak sprake is van doorstroom naar andere jeugdzorg^{plus} organisaties, zie ook voetnoot 20, is een doorlooptijd die op die wijze berekend is, een te lage weergave van de werkelijke doorlooptijd voor cliënten van jeugdzorg^{plus}. Daarom wordt de doorlooptijd niet opgenomen.

Beschikbare capaciteit gefinancierd vanuit structurele en incidentele middelen ³²						
	Plaatsen o.b.v. 100%				Verschil in %	
	2008	2009	2010	2011	'10 - '11	'08-'10 ³³
Verblijf accommodatie deeltijd	5.053	4.848	4.288 ³⁴	4.000	-7%	-21%(-6)
Verblijf pleegzorg	13.330	14.882	15.038 ³⁵	15.069	0%	13%(3)
Verblijf accommodatie 24-uurs	6.425	6.053	5.406 ³⁵	5.298	-2%	-18%(-5)
Verblijf Jeugdzorg ^{Plus}	-	1.163	1.377	1.467	7%	-

Tabel 11.

Beschikbare capaciteit gefinancierd vanuit structurele middelen ³⁵						
	Plaatsen o.b.v. 100%				Verschil in %	
	2008	2009	2010	2011	'10 - '11	'08 - '11 ³⁶
Verblijf accommodatie deeltijd	4.635	4.592	4.098 ³⁴	3.993	-3%	-14%(-5)
Verblijf pleegzorg	12.003	13.248	13.986 ³⁵	13.836	-1%	15%(5)
Verblijf accommodatie 24-uurs	6.377	5.490	5.281 ³⁵	5.232	-1%	-18%(-6)
Verblijf Jeugdzorg ^{Plus}	-	1.156	1.332	1.467	10%	-

Tabel 12.

Beschikbare capaciteit gefinancierd vanuit incidentele middelen ³⁵						
	Plaatsen o.b.v. 100%				Verschil in %	
	2008	2009	2010	2011	'10 - '11	'08 - '11 ³⁷
Verblijf accommodatie deeltijd	418	256	190	8	-96%	-98%(63)
Verblijf pleegzorg	1.328	1.634	1.052 ³⁵	1.233	17%	-7%(-2)
Verblijf accommodatie 24-uurs	48	563	125 ³⁵	66	-47%	38%(8)
Verblijf Jeugdzorg ^{Plus}	-	7	45	0	-100%	-

Tabel 13.

Toelichting tabellen 11, 12 en 13

In de bovenstaande tabellen is te zien dat de capaciteit voor verblijf pleegzorg en voor verblijf jeugdzorg^{Plus} sinds 2008 is toegenomen en voor verblijf in accommodaties, zowel 24-uurs als deeltijd, is gedaald. De stijging van verblijf pleegzorg is in 2011 incidenteel gefinancierd. De incidentele financiering is voor jeugdzorg^{Plus} en verblijf accommodatie, zowel deeltijd als 24-uurs, grotendeels verdwenen.

In 2008 en 2009 is ingezet op het wegwerken van de wachtlijsten voor provinciaal gefinancierde geïndiceerde jeugdzorg. Dat is mede gelukt door de toename van incidentele financiering. In 2010 is deze incidentele financiering afgebouwd en in 2011 nagenoeg verdwenen met uitzondering voor verblijf pleegzorg.

32 In voorgaande jaren is de capaciteit voor jeugdhulp (met of zonder indicatie) en spoedeisende zorg opgenomen. Echter voor jeugdhulp en spoedeisende zorg worden steeds minder afspraken over capaciteit gemaakt. De jeugdhulp en spoedeisende zorg die nodig is, wordt geleverd en gefinancierd. Het is daarom niet mogelijk om een representatieve capaciteit voor de sector te berekenen.

33 Het percentage tussen haakjes is de gemiddelde stijging per jaar.

34 De capaciteit voor deeltijd verblijf in accommodaties in 2010 is naar beneden bijgesteld omdat in de brancherapportage 2010 onterecht een deel van de capaciteit voor onderwijszorg is meegeteld.

35 De capaciteit voor pleegzorg is hoger dan in eerdere rapportages en die voor verblijf 24-uurs is lager omdat in de Brancherapportage 2010 voor 2010, pleegzorg plaatsen onterecht bij verblijf 24-uurs zijn geteld.

36 Het percentage tussen haakjes is de gemiddelde stijging per jaar.

37 Het percentage tussen haakjes is de gemiddelde stijging per jaar.

3.6. GEGEVENS OVER KWALITEIT

In deze paragraaf zijn gegevens opgenomen over de kwaliteit van de dienstverlening aan cliënten in het provinciaal gefinancierde zorgaanbod en in jeugdzorg^{Plus}. De gegevens komen uit onderzoeken naar cliënttevredenheid, cliëntenraden, klachtenregelingen en vertrouwenspersonen.

Cliënttevredenheid ^{38 39}			
	2009	2010	2011
% organisaties met meting cliënttevredenheid	79%	94%	92%
Waarvan:			
- C-toets	43%	17%	2%
- Exitvragenlijst	14%	54%	79%
- C-toets en exitvragenlijst	17%	13%	13%
- andere vragenlijst	26%	15%	6%

Tabel 14.

Toelichting tabel 14

De C-toets is een breder onderzoek dan de Exitvragenlijst. Naast cliënttevredenheid wordt bijvoorbeeld ook de tevredenheid over bereikbaarheid en de informatievoorziening gemeten. Een ander belangrijk verschil tussen de Exitvragenlijst en de C-toets is dat de C-toets anoniem wordt afgenomen, terwijl de Exitvragenlijst gepersonifieerd is. De Exitvragenlijst wordt eenmalig afgenomen aan het einde van een hulptraject. De C-toets wordt periodiek uitgevoerd, meestal in een cyclus van drie jaar. Dit is waarschijnlijk een verklaring voor het lage percentage instellingen dat in 2011 gebruik heeft gemaakt van een C-toets. Ook wordt niet elk jaar de cliënttevredenheid van dezelfde groep jeugdigen onderzocht: de ene keer zijn dit jeugdigen die jeugdhulp hebben ontvangen, een andere keer wordt de tevredenheid van de pleegzorgcliënten gemeten wordt.

De exitvragenlijst wordt door steeds meer organisaties Jeugd & Opvoedhulp gebruikt. Inmiddels gebruikt ruim 90% van de organisaties Jeugd & Opvoedhulp de exitvragenlijst. Binnen de sector worden steeds minder vaak andere vragenlijsten gebruikt. De ABC-vragenlijst en eigen ontwikkelde vragenlijsten worden nog steeds gebruikt.

Uitkomsten Exitvragenlijst ³⁹			
	2009	2010	2011
Gemiddelde score jongeren	7,6	7,3	7,6
Gemiddelde score ouders	8,0	7,3	8,1
Totaal aantal vragenlijsten uitgedeeld	7.423	18.688	18.970
Totaal aantal vragenlijsten retour	2.886	10.518 ⁴⁰	13.452
Responsepercentage	38% ⁴¹	42% ⁴²	44% ⁴³

Tabel 15.

Uitkomsten C-toets ³⁹			
	2009	2010	2011
Gemiddelde score jongeren	7,0	7,1	7,5
Gemiddelde score ouders	7,2	7,6	7,0
Totaal aantal vragenlijsten uitgedeeld	13.438	3.335	3.138
Totaal aantal vragenlijsten retour	9.081	1.861	1.619
Responsepercentage	38% ⁴⁴	48% ⁴⁵	49% ⁴⁶

Tabel 16.

38 De gegevens voor 2009 en 2010 zijn iets bijgesteld ten opzichte van voorgaande brancherapportages omdat de gegevens van de instellingen met alleen JJI-aanbod zijn verwijderd.

39 De gegevens voor 2009 zijn aangepast omdat voor één organisatie de gegevens niet volledig waren verwerkt.

Toelichting tabellen 15 en 16

Het responsepercentage voor zowel de Exitvragenlijst als de C-toets is in de loop van de afgelopen jaren verbeterd. Inmiddels is de response voor de C-toets bijna 50% en voor de Exitvragenlijst 44%. De scores voor zowel de C-toets als de Exitvragenlijst fluctueren en laten geen duidelijke tendens zien. Het totaal aantal retour ontvangen vragenlijsten (Exitvragenlijst en C-toets tezamen) is in de loop van de afgelopen drie jaar duidelijk gestegen.

Cliëntenraden en klachtenregeling ^{38 39}			
	2009	2010	2011
Cliëntenraad aanwezig	79%	76%	82%
Gem. aantal adviezen per cliëntenraad	5	4	2
Klachtenregeling aanwezig	100%	100%	100%
Gem. aantal ingediende klachten	23	30	28
Percentage gegrond verklaarde klachten	14%	13%	14%

Tabel 17.

Toelichting tabel 17

Het percentage instellingen met een cliëntenraad is gestegen naar 82% in 2011. Het gemiddeld aantal adviezen per cliëntenraad is afgenomen. Bij elke instelling is een klachtenregeling aanwezig. Het gemiddeld aantal ingediende klachten is gestabiliseerd sinds 2010. Ook het percentage gegronde klachten blijft op 14% bijna gelijk met 2010.

Het aantal ingediende klachten en het percentage dat daarvan gegrond is verklaard verschilt tussen de zorgvormen. Het gemiddeld aantal klachten per organisatie bij organisaties met jeugdzorg^{Plus} is 116 en bij organisaties zonder jeugdzorg^{Plus} 4. Een verklaring hiervoor is de instelling van klachtencommissies bij Jeugdzorg^{Plus} op meerdere locaties van dezelfde organisatie. Dit gebeurde in de loop van 2009 en 2010, op basis van de Wet gesloten jeugdzorg. Een van de uitgangspunten van de klachtencommissies is dat de drempel voor het indienen van klachten zo laag mogelijk moet zijn. Die drempel wordt ook verlaagd via standaardklachtformulieren en vaste spreekuren voor vertrouwenspersonen. Het percentage gegronde klachten bij organisaties met jeugdzorg^{Plus} is 12% en bij organisaties zonder jeugdzorg^{Plus} 34%.

Vertrouwenspersoon ^{38 39}			
	2009	2010	2011
Vertrouwenspersoon aanwezig	98%	100%	100%
Gemiddeld aantal contacten	48	91	76

Tabel 18.

Toelichting tabel 18

Alle instellingen hebben een vertrouwenspersoon. Het gemiddeld aantal contacten is afgenomen in 2011 naar 76. Diverse organisaties geven aan dat de vertrouwenspersoon periodiek aanwezig is op de afdelingen, meestal eens in de twee weken.

40 Het aantal vragenlijsten dat retour is ontvangen in 2010 is hoger dan in voorgaande brancherapportages, omdat voor een instelling het responsepercentage is meegeteld in plaats van het aantal retour ontvangen vragenlijsten,

41 Voor de berekening van het responsepercentage zijn vragenlijsten die retour zijn ontvangen, meegeteld voor zover ook het aantal dat daarvoor is uitgedeeld bekend is. Dat zijn er 2.801. Van 85 ontvangen vragenlijsten is dus onbekend hoeveel vragenlijsten daarvoor zijn uitgezet.

42 Idem als voetnoot 41 met respectievelijk aantallen 7.536 en 2.982.

43 Idem als voetnoot 41 met respectievelijk aantallen 8.383 en 5.069.

44 Idem als voetnoot 41 met respectievelijk aantallen 5.172 en 3.909.

45 Idem als voetnoot 41 met respectievelijk aantallen 1.612 en 249.

46 Idem als voetnoot 41 met respectievelijk aantallen 1.542 en 77.

4 • Financiële gegevens Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen

In dit hoofdstuk zijn de opbrengsten, kosten en het exploitatieresultaat van Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen opgenomen. De personeelskosten zijn opgenomen in relatie tot de omvang van het personeelsbestand. Het hoofdstuk sluit af met de balansgegevens en kengedaten.

4.1. OPBRENGSTEN, KOSTEN EN EXPLOITATIERESULTAAT

In onderstaande tabel zijn de totale opbrengsten, kosten en het exploitatieresultaat van de Bureaus Jeugdzorg weergegeven.

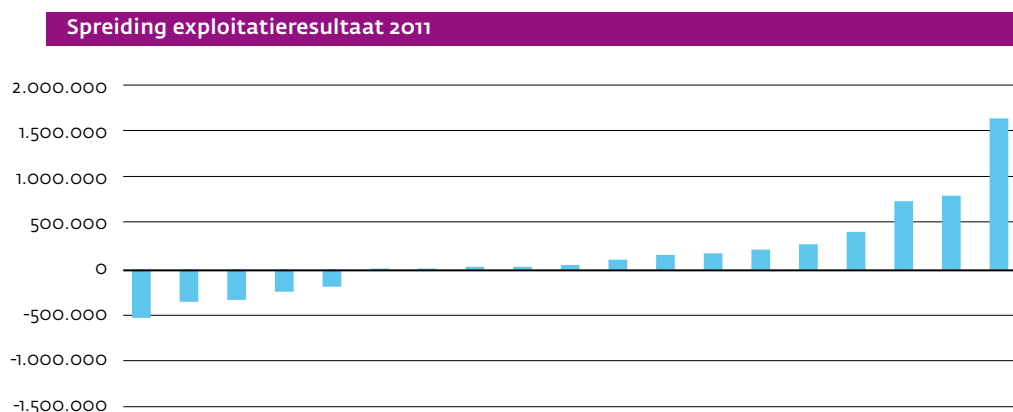
Totale opbrengsten, kosten en exploitatieresultaat (in miljoenen euro's)					
	2007	2008	2009	2010	2011
Opbrengsten	471,1	523,5	585,4	590,2	592,2
Kosten	471,4	529,3	578,1	588,4	589,6
Exploitatieresultaat	-0,3	-5,8	7,4	1,8	2,7
Vershil in % opbrengsten	-	11%	12%	1%	0,3%
Vershil in % kosten	-	12%	9%	2%	0,2%

Tabel 19.

Toelichting tabel 19

De tabel laat zien dat zowel de opbrengsten als de kosten van de Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen sinds 2007 toenemen. De toename was voornamelijk in 2008 en 2009 aanzienlijk, rond de 10%. Sinds 2010 is er geen sprake meer van een grote toename. In 2011 zijn de opbrengsten en kosten nagenoeg gelijk gebleven in vergelijking met 2010. Het exploitatieresultaat, dat wordt berekend door de kosten af te trekken van de opbrengsten, was in 2011 positief. Het totale resultaat van alle Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen is met €2,7 miljoen licht gestegen in vergelijking met 2010 (€1,8 miljoen).

In grafiek 5 is de spreiding van het exploitatie resultaat van alle organisaties opgenomen.

Grafiek 5.

Toelichting grafiek 5

In de grafiek is zichtbaar dat het exploitatieresultaat uiteenloopt van ruim 1,5 miljoen positief tot 0,5 miljoen negatief. In 2010 liep dat nog uiteen van bijna 1 miljoen negatief tot ruim 1,25 miljoen positief.

4.2. ACHTERGROND VAN DE OPBRENGSTEN

In onderstaande tabel zijn de opbrengsten van de Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende instellingen verdeeld naar bron van de opbrengsten.

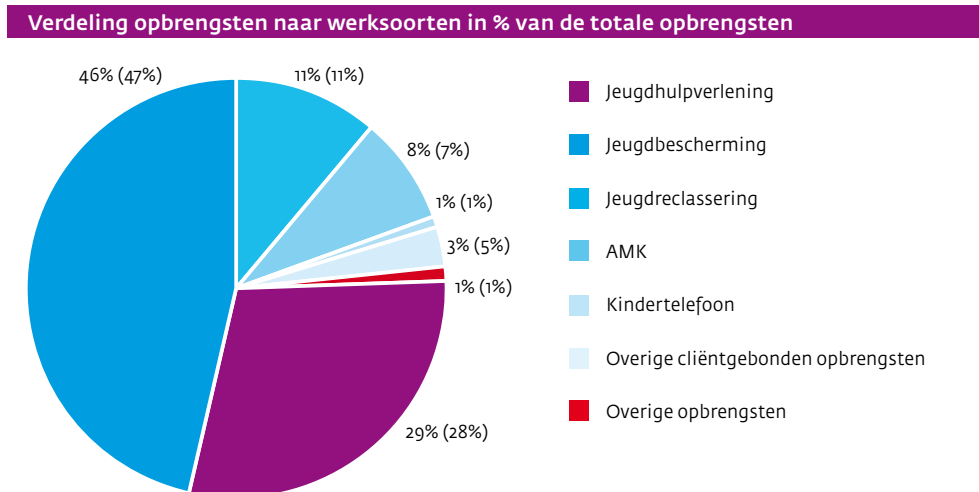
Bron van de opbrengsten (in miljoenen euro's)				
	2008	2009	2010	2011
Opbrengsten van provincie en grootstedelijke regio's	460,7	556,0	566,7	568,7
Vershil in %	-	21%	2%	0,3%
Opbrengsten van Rijk, gemeenten en anderen	62,8	29,5	23,5	23,6
Vershil in %	-	-53%	-20%	0,2%

Tabel 20.

Toelichting tabel 20

Het grootste gedeelte van de opbrengsten wordt ontvangen van de provincies en grootstedelijke regio's, namelijk 96% in 2011. Van Rijk, gemeenten en anderen wordt 4% van de opbrengsten ontvangen. In 2011 hebben Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen van alle financiers ongeveer evenveel inkomsten ontvangen als in 2010.

In de volgende grafiek is het relatieve aandeel van de verdeling van opbrengsten naar werksoorten opgenomen.

Grafiek 6.

Toelichting grafiek 6

Bovenstaande grafiek toont de verdeling van de opbrengsten, over de diverse werksoorten. In de grafiek zijn de gegevens van 2010 tussen haakjes weergegeven. Deze waarden laten zien dat de verdeling van de opbrengsten in 2011 nagenoeg onveranderd is ten opzichte van 2010.

In de volgende tabel zijn de verdeling van de opbrengsten en de veranderingen daarin in absolute zin weergegeven.

Verdeling opbrengsten over werksoorten (in miljoenen euro's)						
	2007	2008	2009	2010	2011	'10-11
Jeugdhulpverlening	135,7	156,0	169,8	169,0	172,6	2%
Jeugdbescherming	201,0	237,1	263,3	275,8	277,5	1%
Jeugdreclassering	47,4	49,9	66,1	64,2	63,0	-2%
AMK	33,8	35,6	42,8	43,8	47,7	9%
Kindertelefoon	2,8	3,2	3,7	3,7	3,5	-4%
Overige cliëntgebonden taken	15,4	29,5	31,7	26,9	19,9	-26%
Overige opbrengsten	35,1	12,2	8,0	6,9	8,1	17%
Totaal opbrengsten	471,1	523,5	585,4	590,2	592,2	0%

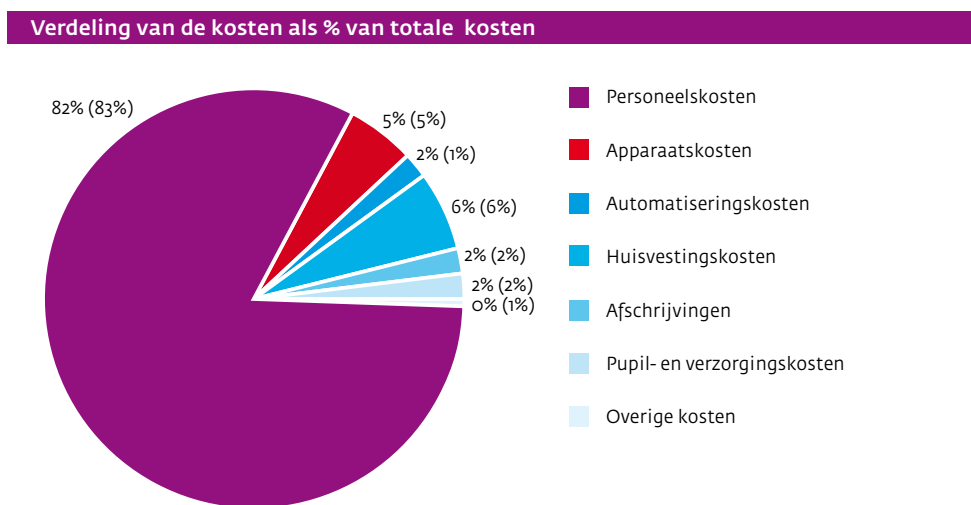
Tabel 21.

Toelichting tabel 21

In absolute zin zijn de opbrengsten voor Jeugdhulpverlening, Jeugdbescherming en AMK iets toegenomen. Voor alle drie deze werksoorten geldt dat het grootste deel van deze stijging komt van provincies en grootstedelijke regio's en een klein deel van Rijk, gemeenten en anderen. Een deel van de stijging van de opbrengsten voor Jeugdhulpverlening zijn bestemd voor 'Eigen Kracht Conferenties'. In deze conferenties bedenken cliënten samen met familie, vrienden en bekenden oplossingen als het tegengit. Door het houden van een Eigen Kracht Conferentie (EKC) bij problemen houden cliënten de regie in eigen hand.

Voor Jeugdreclassering en met name overige cliëntgebonden werkzaamheden zijn de opbrengsten in absolute zin juist afgenomen. De afname voor de Jeugdreclassering komt op conto van de provincies (van anderen nam het juist toe in vergelijking met 2010). De afname van de opbrengsten voor overige cliëntgebonden taken is te wijten aan een afname van bijdragen van alle financiers. Bijna de helft van de daling is het gevolg van het afstoten van lokale jeugdprojecten die voor gemeenten werden uitgevoerd. De overdracht van deze taken naar andere organisaties is in 2010 ingezet en in 2011 afgerond.

In de volgende grafiek is de onderverdeling van de kosten naar soort kosten opgenomen.

Grafiek 7.

Toelichting grafiek 7

Bovenstaande grafiek toont de relatieve verdeling van de kosten. De grafiek laat zien dat het grootste gedeelte van de kosten personeelskosten zijn, namelijk 82%. De niet-personele kosten bestaan voornamelijk uit huisvestingslasten en apparaatslasten. De verdeling van de kosten naar de verschillende kostenposten is tussen 2010 en 2011 beperkt veranderd, met een licht gedaald aandeel van de personeelskosten.

4.3. PERSONEEL EN PERSONEELSKOSTEN

In onderstaande tabel zijn de personeelskosten voor personeel op de eigen loonlijst en personeel dat niet op de eigen loonlijst staat opgenomen. In de daaropvolgende tabel zijn de gegevens van de personele bezetting opgenomen.

Personeelskosten (in miljoenen euro's)				
	2008	2009	2010	2011
Personeelskosten op eigen loonlijst	409,2	446,9	470,5	470,1
Personeelskosten niet op eigen loonlijst	22,6	23,3	15,7	12,5
Totaal kosten	431,8	470,2	486,2	482,5
Verschil t.o.v. voorliggende jaren in %				
Personeelskosten op eigen loonlijst	-	9%	5%	-0,1%
Personeelskosten niet op eigen loonlijst	-	3%	-33%	-21%
Totaal kosten	-	9%	3%	-0,7%

Tabel 22.

Toelichting tabel 22

Het grootste gedeelte van de kosten van de Bureaus Jeugdzorg en LWI's komen voort uit personeelslasten. In 2011 is door de Bureaus Jeugdzorg ruim € 482 miljoen besteed aan personeel. Dit is een lichte daling van -0,7% ten opzichte van 2010, toen ruim € 486 miljoen werd besteed.

Voor ingehuurd personeel (o.a. uitzendkrachten, zzp'ers, interimmedewerkers en detacheringen) zijn in 2011 net als in 2010 minder kosten gemaakt dan in voorgaande jaren. Was er in 2010 al sprake van een sterke daling (-33%), in 2011 zet deze trend door (-21%). De lichte daling van personeelskosten is volledig het gevolg van de daling van kosten voor ingehuurd personeel. De kosten voor het personeel dat op de loonlijst staat, zijn in 2011 namelijk bijna gebleven.

Personeelsomvang over het hele jaar (in fte's)				
	2008	2009	2010	2011
Personeelsleden op eigen loonlijst	7.452	7.725	7.955	7.744
Verschil in %	-	4%	3%	-3%

Tabel 23.

Toelichting tabel 23

In 2011 is het aantal fte dat gedurende het hele jaar is ingezet in vergelijking met 2010 met 3% gedaald naar 7.744. Een daling van het aantal fte's heeft dalende personeelskosten als gevolg. In 2011 is echter ook sprake geweest van een stijging van de gemiddelde loonkosten als gevolg van collectieve afspraken⁴⁷ en stijging van sociale lasten⁴⁸. Hierdoor zijn de loonkosten met 1,54% gestegen. Daarnaast stijgen de loonkosten jaarlijks als gevolg van toegekende periodieken voor medewerkers die niet beloond worden conform het maximum van hun salarisschaal. Door deze stijgende loonkosten zijn de personeelskosten voor personeel op de loonlijst gelijk gebleven en niet gedaald als gevolg van een daling van de fte's.

4.4. PERSONEEL NAAR WERKSOORT

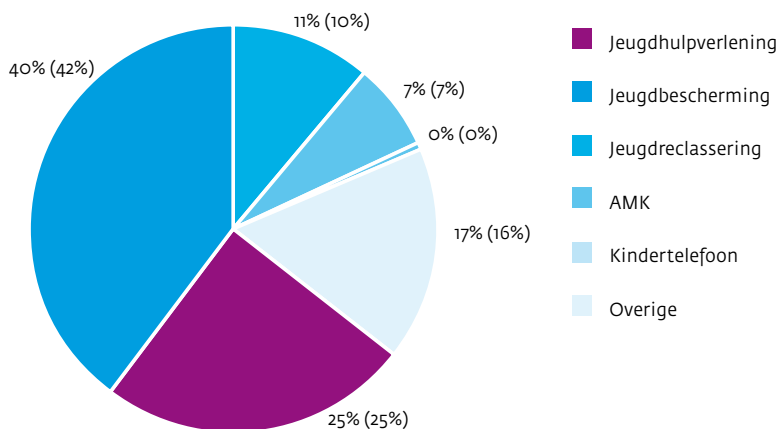
De volgende grafieken tonen de personeelskosten verdeeld naar werksoorten. De eerste grafiek (grafiek 8) betreft de verdeling van personeelskosten van personeel dat op eigen loonlijst staat. In de tweede grafiek (grafiek 9) zijn de kosten opgenomen van personeel dat niet op eigen loonlijst staat.

In de volgende grafieken zijn de percentages van 2010 tussen haakjes opgenomen.

47 Op 1 november 2010 zijn de salarissen met 1,25% gestegen als gevolg van cao afspraken. Deze verhoging heeft een overloop effect in 2011 van 1,04%. In 2011 is geen akkoord bereikt over een nieuwe cao, dus geen structurele loonstijging als gevolg daarvan. De pensioenpremie steeg. Deze stijging leidt door een verhoging van de franchise tot een beperkte stijging van de loonkosten met gemiddeld 0,03%. In totaal een stijging van 1,07% als gevolg van collectieve afspraken.

48 Op basis van CPB-cijfers is in 2011 sprake geweest van een stijging van 0,47% van de sociale lasten voor de zorg.

Verdeling personeelskosten naar werksoorten (van personeel op eigen loondienst)

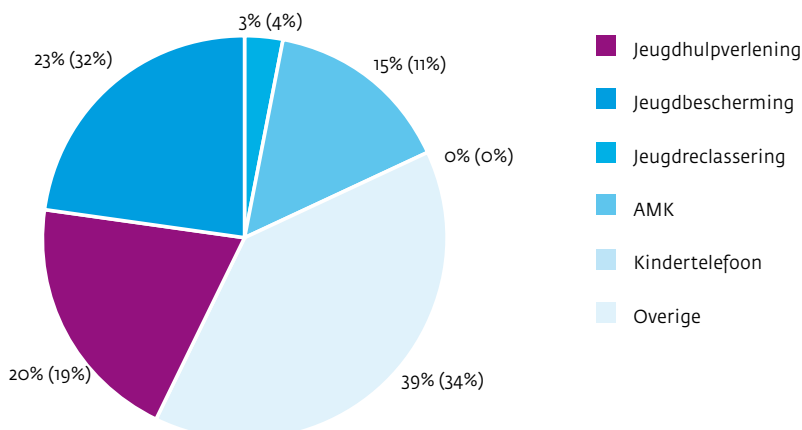

Grafiek 8.

Toelichting grafiek 8

De verdeling van de personeelskosten voor het personeel dat op de loonlijst van de Bureaus Jeugdzorg en de Landelijk Werkende Instellingen staat is voor alle werksoorten nagenoeg gelijk gebleven.

Verdeling personeelskosten naar werksoorten (personeel niet in loondienst)

Grafiek 9.

Toelichting grafiek 9

Zoals eerder aangegeven zijn de personeelskosten voor personeel dat niet op de eigen loonlijst staat flink gedaald (-21%). Met de grafiek is zichtbaar gemaakt dat er ondanks deze daling verhoudingsgewijs meer personeelskosten zijn gemaakt bij het AMK en overige personeel voor personeel dat niet in loondienst is en verhoudingsgewijs veel minder personeelskosten zijn gemaakt bij de jeugdbescherming voor personeel niet in loondienst.

In de volgende tabel zijn de verdeling van de totale personeelskosten en de veranderingen daarin in absolute zin weergegeven. De (procentuele verdeling) van de personeelskosten naar werksoort is tussen haakjes weergegeven voor het jaar 2011. Deze verdeling is de afgelopen jaren weinig veranderd.

Verdeling totale personeelskosten naar werksoort (in miljoenen euro's)					
	2008	2009	2010	2011	'10-11
Jeugdhulpverlening	108,6	115,5	119,9	118,2 (25%)	-1%
Jeugdbescherming	170,6	190,9	200,9	192,3 (40%)	-4%
Jeugdreclassering	40,2	45,0	49,4	49,7 (10%)	0,6%
AMK	26,3	32,1	34,1	35,9 (7%)	5%
Kindertelefoon	1,6	1,6	2,0	2,3 (0%)	16%
Overige personeelskosten	82,4	85,2	79,8	84,0 (17%)	5%
Totaal personeelskosten	429,6	470,2	486,2	482,5 (100%)	-0,7%

Tabel 24.

Toelichting tabel 24

De totale uitgaven voor het personeel zijn zoals eerder aangegeven licht gedaald, namelijk met -0,7%. Echter de uitgaven voor het personeel van het AMK en de Kindertelefoon zijn procentueel gezien flink gestegen, respectievelijk met 5% en 16% en die voor Jeugdbescherming gedaald met 4%. Verder zijn de overige personeelskosten, voor overige niet-wettelijke cliëntgebonden taken en voor de overhead met 5% gestegen.

4.5. BALANSGEGEVENS EN FINANCIËLE KENGETALLEN

De onderstaande twee tabellen tonen samen de balans van de Bureaus Jeugdzorg aan het einde van de jaren 2007 tot en met 2011. De Landelijk Werkende Instellingen, die Bureau Jeugdzorgtaken uitvoeren, zijn niet meegenomen.

Activa Bureaus Jeugdzorg					
	2007	2008	2009	2010	2011
Materiële vaste activa	38.143.149	40.263.205	39.820.248	40.180.204	40.663.771
Financiële vaste activa	756.754	747.983	686.808	683.137	686.258
Vlottende activa	22.812.936	26.504.102	27.556.960	24.294.628	8.510.161
Liquide middelen	57.603.953	54.316.409	47.785.393	76.420.666	103.960.357
Balanstotaal Activa	119.316.792	121.831.699	115.849.409	141.578.634	153.820.547

Tabel 25.

Passiva Bureau's Jeugdzorg					
	2007	2008	2009	2010	2011
Algemene reserves (EV)	15.648.721	10.802.635	16.742.385	12.818.093	17.054.998
Bestem.-fondsen en -reserves (EV)	13.302.511	11.694.458	11.156.220	10.391.897	8.347.690
Niet-collectief gefinanc. vrij vermogen	-	-	-	23.209.990	25.402.688
Collectief gefinanc. gebonden vermogen	-	-	-	9.001.369	13.000.804
Totaal eigen vermogen	28.951.232	22.497.093	27.898.605	32.211.359	38.403.492
Voorzieningen	11.251.422	11.293.124	10.178.697	10.492.054	16.894.114
Schulden op lange termijn	7.853.754	8.305.482	8.897.358	9.943.647	8.263.338
Kortlopende schulden	71.260.384	79.736.000	68.874.749	88.931.575	90.259.602
Balanstotaal Passiva	119.316.792	121.831.699	115.849.409	141.578.634	153.820.546

Tabel 26.

Kengetallen					
	2007	2008	2009	2010	2011
Solvabiliteit (EV, incl. collectief gefinancierd gebonden vermogen, in % van balanstotaal)	24%	18%	24%	23%	25%
Solvabiliteit (EV, excl. collectief gefinancierd gebonden vermogen, in % van balanstotaal)	-	-	-	16%	17%
Budget ratio (EV in % van de inkomsten)	7%	5%	6%	6%	8%
Weerstandsvermogen (EV + voorz. in % van balanstotaal)	34%	28%	33%	30%	36%
Current ratio (vlottende activa/kortlopende schulden)	1,1	1,0	1,1	1,1	1,3

Tabel 27.

Toelichting tabellen 25, 26 en 27

Om een oordeel te kunnen vormen van de financiële situatie van de Bureaus Jeugdzorg, moeten de kengetallen in samenhang met elkaar worden beoordeeld. Uit de voorgaande tabel blijkt dat de financiële positie van Bureaus Jeugdzorg in 2011 nagenoeg gelijk is gebleven.

In de private sector is de solvabiliteit⁴⁹ belangrijk, vooral voor de verstrekking van leningen door banken. De omvang van het eigen vermogen (EV) in relatie tot het vreemde vermogen, geeft namelijk een indicatie van de mate waarin instellingen op lange termijn aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen.

Sinds 2010 is naast de algemene reserves en bestemmingsfondsen ook het collectief gefinancierd gebonden vermogen uitgevraagd bij de Bureaus Jeugdzorg waardoor de solvabiliteit inclusief collectief gefinancierd gebonden vermogen en de solvabiliteit exclusief collectief gefinancierd gebonden vermogen is berekend. De reden hiervoor was gelegen in de hoge solvabiliteitscijfers die in eerdere jaren werd geconstateerd en het vermoeden dat deze, vanwege het meenemen van het collectief gefinancierd gebonden vermogen, een te rooskleurig beeld van de sector schetsten. De nieuwe cijfers laten zien dat de daadwerkelijke solvabiliteit lager ligt, dan het ook al eerder geconstateerde kwart van het eigen vermogen, namelijk op 17%. Deze is in 2011 bijna gelijk gebleven.

Voor de budgetratio en currentratio zijn geen normen voor de jeugdzorg vastgesteld. Ondanks de afwezigheid van harde normen voor de budgetratio, worden binnen zorginstellingen veelal de volgende vuistregels gehanteerd voor het eigen vermogen in % van het jaarbudget: ziekenhuizen 12%, verpleeghuizen 8% en verzorgingshuizen 6%. De budgetratio voor de Bureaus Jeugdzorg is in 2011 gestegen naar 8%.

De currentratio is gestegen naar 1,3 in 2011. Een gezonde waarde voor dit kengetal is 1 of hoger.

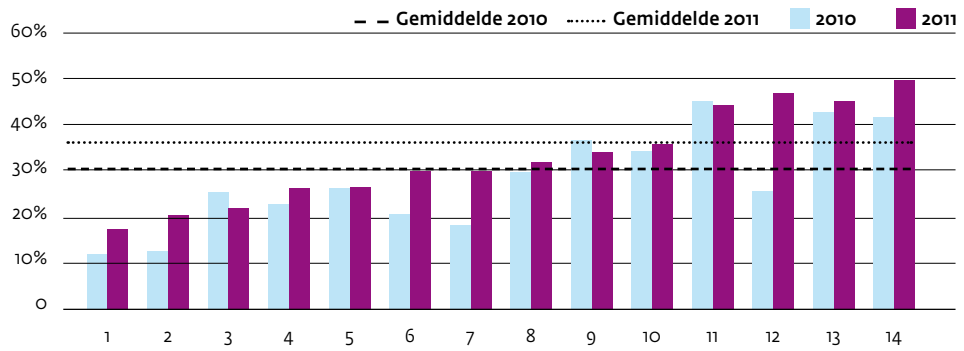
Voor de publieke sector, zoals Bureaus Jeugdzorg en Jeugd & Opvoedhulp, is het weerstandsvermogen belangrijk. Aan de subsidies die zij ontvangen zijn voorwaarden verbonden. De subsidieverstrekker bepaalt de bestemming van het geld en wat er dient te gebeuren met eventuele overschotten. Afhankelijk van de afspraken met de subsidieverstrekker kunnen ze worden terugbetaald in hetzelfde jaar dat ze zijn ontvangen, of ze kunnen als eigen vermogen, voorziening of bestemmingsreserve of als subsidiereserve (collectief gefinancierd gebonden vermogen) op de balans worden opgenomen⁵⁰. Deze middelen worden dan het volgende jaar besteed. Bij de berekening van het weerstandsvermogen wordt het eigen vermogen, de voorzieningen, de bestemmingsreserve en het collectief gefinancierd gebonden vermogen bij elkaar opgeteld en gerelateerd aan het totale vermogen. Het weerstandsvermogen van Bureaus Jeugdzorg is na de daling met 3 procentpunt in 2010, weer gestegen naar 36% in 2011. In grafiek 10 is het weerstandsvermogen van de 14⁵¹ Bureaus Jeugdzorg in 2010 en 2011 geplot inclusief het weerstandsvermogen van alle Bureaus Jeugdzorg bij elkaar.

49 Eigen vermogen als percentage van het balanstotaal, oftewel de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen. Afhankelijk van de directe opbrengstwaarde van de bezittingen (activa) van een organisatie, ligt de norm voor de solvabiliteit tussen 25 en 50%.

50 In de private sector is dat niet toegestaan (de hoogte van de winst en de vennootschapsbelasting wordt hierdoor beïnvloedt).

51 Voor Bureaus Jeugdzorg Zuid-Holland en Haaglanden is het weerstandsvermogen van beide bureaus inclusief de Middenstichting berekend.

Spreiding weerstandsvermogen Bureaus Jeugdzorg

Grafiek 10.

Toelichting grafiek 10

In deze grafiek is te zien dat de stijging van het weerstandsvermogen geldt voor de meerderheid van de Bureaus Jeugdzorg. Het weerstandsvermogen is gestegen door de groei van de risicoreserve (eigen vermogen) en noodzakelijke voorzieningen. De risicoreserve is toegenomen ten behoeve van toekomstig te verwachten tekorten en de voorziening is toegenomen als gevolg van te verwachten risico's.

5 Financiële gegevens Jeugd & Opvoedhulp

In dit hoofdstuk zijn de opbrengsten, kosten en het exploitatieresultaat van Jeugd & Opvoedhulp opgenomen. Sinds 2009 worden ook de gegevens van de organisaties met alleen jeugdzorg^{plus} betrokken bij de brancherapportage. Om een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk te maken is in dit hoofdstuk op onderdelen een onderscheid gemaakt in gegevens over alle instellingen en gegevens over de instellingen exclusief de instellingen die alleen jeugdzorg^{plus} bieden.

In het algemeen moet worden opgemerkt dat steeds meer instellingen voor Jeugd & Opvoedhulp ook andere vormen van zorg bieden dan de vormen die vanuit de Wet op de Jeugdzorg worden gefinancierd. De gegevens in dit hoofdstuk betreffen alle opbrengsten en kosten, ongeacht het financiële of wettelijke kader. Daarmee wijkt het hoofdstuk af van de voorgaande hoofdstukken⁵². De gegevens daarin vallen rechtstreeks onder de Wet op de Jeugdzorg.

De personeelskosten zijn opgenomen in relatie tot de omvang van het personeelsbestand. Het hoofdstuk sluit af met de balansgegevens met kengetallen.

5.1. OPBRENGSTEN, KOSTEN EN EXPLOITATIERESULTAAT

In onderstaande tabel zijn de opbrengsten, kosten en het exploitatieresultaat van Jeugd & Opvoedhulp weergegeven, waarbij is geëxtrapoleerd naar 100% van de loonsom⁵³. In deze tabel zijn de organisaties die alleen jeugdzorg^{plus} bieden niet meegenomen.

Totale opbrengsten, kosten en exploitatieresultaat in miljoenen euro's					
	2007	2008	2009 ⁵⁴	2010 ⁵⁴	2011
Opbrengsten	1.012,1	1.076,8	1.220,2	1.330,7	1.354,6
Kosten	1.005,5	1.071,2	1.212,4	1.327,5	1.350,8
Exploitatieresultaat	6,6	5,5	8,2	3,2	3,8
Vershil in % opbrengsten	-	6%	13%	9%	2%
Vershil in % kosten	-	7%	13%	9%	2%

Tabel 28.

Toelichting tabel 28

In de onderste twee rijen is de relatieve toename van respectievelijk de opbrengsten en kosten ten opzichte van het voorgaande jaar opgenomen. In 2011 zijn de opbrengsten en kosten met 2% gestegen.

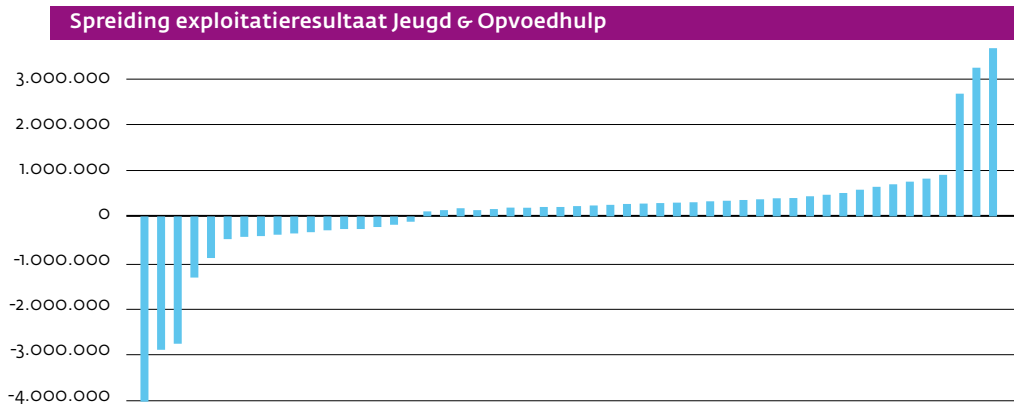
52 De cliëntgegevens van Bureaus Jeugdzorg, Landelijk Werkende Instellingen en Jeugd & Opvoedhulp en de financiële gegevens van de Bureaus Jeugdzorg hebben betrekking op uitvoering van de Wet op de Jeugdzorg.

53 De opbrengsten en de kosten zijn voor 2007, 2008, 2009, 2010 en 2011 respectievelijk gebaseerd op een response van 93%, 98%, 98%, 94% en 98%.

54 De opbrengsten en kosten voor 2009 en 2010 zijn gewijzigd ten opzichte van voorgaande brancherapportages. Dit is het gevolg van een verbeterde wijze van extrapolatie van de financiële gegevens. In voorgaande rapportages is voor deze tabel geëxtrapoleerd op basis van de loonsomgegevens voor het provinciaal zorgaanbod. In deze brancherapportage is bij de extrapolatie voor het eerst rekening gehouden met de werksoort waarop de ontbrekende gegevens betrekking hebben. Als de ontbrekende gegevens bijvoorbeeld van een organisatie zijn met provinciaal zorgaanbod en jeugdzorg^{plus} dan zijn de ontbrekende gegevens die betrekking hebben op alle werksoorten (bijvoorbeeld personeelskosten) geëxtrapoleerd op basis van totale loonsom. De ontbrekende gegevens die betrekking hebben op een specifieke werksoort (bijvoorbeeld provinciale middelen of middelen voor jeugdzorg^{plus}) zijn geëxtrapoleerd op basis van de loonsom voor die specifieke werksoort.

Het exploitatieresultaat is ongeveer gelijk aan 2010. De achterliggende data laten zien dat de spreiding van de exploitatieresultaten van de organisaties groot is.

In grafiek 11 is de spreiding van het exploitatie resultaat van alle organisaties J&O opgenomen.

Grafiek 11.

Toelichting grafiek 11

In de grafiek is zichtbaar dat het exploitatieresultaat varieert van een negatief resultaat van ruim € 4 miljoen tot een positief resultaat van ruim € 2,5 miljoen. In 2010 waren deze minimum- en maximumwaarden € 1,8 miljoen negatief en € 2,1 miljoen positief.

In de volgende tabel zijn de opbrengsten van alle organisaties Jeugd & Opvoedhulp opgenomen. Dus ook van de instellingen die alleen jeugdzorg^{plus} aanbieden. Deze gegevens zijn sinds 2009 beschikbaar.

Totale opbrengsten van Jeugd & Opvoedhulp (in miljoenen euro's)^{55 56}				Verskil
	2009	2010	2011	'10 - '11
Provinciale middelen - structureel	870,5	913,1	926,9	2%
Provinciale middelen - incidenteel	91,3	61,2	31,4	-49%
Subtotaal provinciale middelen	961,8	974,3	958,3	-2%
Rijkssubsidies t.b.v. Jeugdzorg ^{plus}	143,7	183,5	198,9	8%
Rijkssubsidies t.b.v. JJI ⁵⁷	100,3	75,1	59,7	-21%
Subtotaal rijkssubsidies	244,0	258,6	258,6	0%
Gemeentelijke middelen	45,6	54,6	84,1	54%
AWBZ/ZVW middelen	54,6	57,2	61,9	8%
Overige directe middelen	35,6	64,1	66,0	3%
Subtotaal directe inkomsten	1.341,6	1.408,8	1.429,0	1%
Financiële baten c.q. rentebaten	3,4	2,9	3,9	35%
Overige baten t.b.v. de bedrijfsvoering	30,7	28,6	35,4	24%
Overige buitengewone baten	5,4	8,3	8,3	0%
Subtotaal indirecte inkomsten	39,4	39,7	47,6	20%
Totale baten	1.381,0	1.448,6	1.476,5	2%

Tabel 29.

55 De cijfers in deze tabel zijn voor 2009 en 2010 aangepast omdat de (geëxtrapolerde) gegevens van één instelling met alleen JJI zijn verwijderd. Deze instelling had voor 2009 geen gegevens aangeleverd en voor 2010 wel.

56 De cijfers in deze tabel zijn voor 2009 en 2010 ook gewijzigd om dezelfde redenen als opgenomen in voetnoot 54.

57 Omdat de gegevens van instellingen met alleen JJI-aanbod zijn verwijderd, is in deze tabel slechts een deel van de opbrengsten ten behoeve van de JJI's opgenomen. Het gaat om het deel dat organisaties J&O met provinciaal gefinancierd zorgaanbod en/of met jeugdzorg^{plus} hebben ontvangen voor JJI.

Toelichting tabel 29

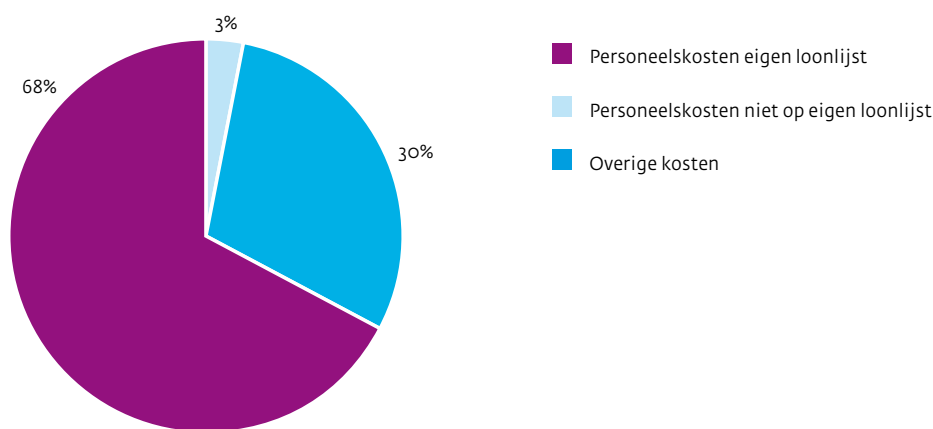
In de tabel is zichtbaar dat de totale baten van alle organisaties die Jeugd & Opvoedhulp bieden, inclusief jeugdzorg^{plus}, in 2011 zijn gestegen met 2% ten opzichte van het jaar daarvoor.

In 2011 is een zelfde ontwikkeling te zien als in de jaren daarvoor. De structurele provinciale middelen zijn licht toegenomen met 2%. Omdat de Overheidsbijdrage in de Arbeidsontwikkeling (OVA) in 2011 3,11% was en 71% van de kosten personeelskosten zijn, is logischerwijs af te leiden dat deze toename van opbrengsten bestemd is voor de stijgende personeelskosten. In 2011 zijn de incidentele provinciale middelen landelijk gezien net als de jaren daarvoor opnieuw sterk gedaald met bijna 30 miljoen naar 31,4 miljoen in 2011.

De opbrengsten voor jeugdzorg^{plus} zijn ook in 2011 behoorlijk gestegen, namelijk met ruim 8%. Dat wil zeggen met ruim € 15 miljoen naar bijna € 199 miljoen. Verder zijn de gemeentelijke middelen in 2011 fors toegenomen met 54%. Dat wil zeggen met bijna € 30 miljoen naar ruim € 84 miljoen totaal.

Ten opzichte van 2010 zijn ook de overige baten t.b.v. de bedrijfsvoering gestegen. Deze baten zijn gestegen als gevolg van het besluit van het Ministerie van Justitie om een JJI-locatie te sluiten. Afsproken is deze locatie om te zetten in een AWBZ locatie voor jongeren. Het Ministerie van Justitie compenseert met financiële middelen voor deze omzetting.

Verdeling kosten in % van alle kosten

Grafiek 12.

Toelichting grafiek 12

Bovenstaande grafiek toont de verdeling van de kosten van alle Jeugd & Opvoedhulp instellingen in 2011.⁵⁸ De grafiek laat zien dat het grootste gedeelte van de kosten personeelskosten zijn, namelijk 71%. De overige kosten bestaan voornamelijk uit huisvestingskosten, apparaatskosten, verzorgingskosten en pleegzorgvergoedingen. De procentuele verdeling van de kosten over de verschillende posten is de afgelopen jaren nagenoeg gelijk gebleven.

In vergelijking met de kostenopbouw bij BJZ is zichtbaar dat de overige kosten bij Jeugd & Opvoedhulp omvangrijker zijn. Dit wordt met name veroorzaakt door de verzorgingskosten (4% van de totale kosten) en pleegzorgvergoedingen (6% van de totale kosten).

5.2. OPBRENGSTEN EN AANTAL CLIËNTEN IN ZORG

In hoofdstuk 3 bleek al dat steeds meer jeugdigen en hun opvoeders gebruik maken van provinciale geïndiceerde jeugdzorg. Om dit te kunnen financieren is naast het realiseren van schaalvoordelen en verbeteren van de doelmatigheid ook een stijging van financiële middelen noodzakelijk. Hierbij zijn ook de stijgende personeelskosten als gevolg van de CAO-ontwikkelingen van belang.

⁵⁸ Vanwege afrondingsverschillen is het totaal niet exact gelijk aan 100%.

In de volgende tabel zijn van de afgelopen vijf jaar de opbrengsten van Jeugd & Opvoedhulp (alleen van de organisaties met provinciaal zorgaanbod) en het aantal cliënten in zorg zichtbaar.

Opbrengsten van provincies/gsr's (in miljoenen euro's) en aantal cliënten in zorg						Vershil
	2007	2008	2009 ⁵⁹	2010 ⁵⁹	2011	'07 - '11 ⁶⁰
Provinciale opbrengsten - structureel	789	819	870	913	927	17%(4)
Provinciale opbrengsten - incidenteel	71	69	91	61	31	-56%(-18)
Totale provinciale opbrengsten	860	887⁶¹	962	974	958	11%(3)
Vershil in %	-	3%	8%	1%	-2%	-
Aantal cliënten in zorg	66.233	70.805	74.810 ⁶²	78.039 ⁶²	79.352	-
Vershil in %	-	7%	6%	4%	2%	-

Tabel 30.

Toelichting tabel 30

Uit de relatie tussen opbrengsten en het aantal cliënten in zorg is af te leiden dat Jeugd & Opvoedhulp opnieuw efficiënter is gaan werken in 2011. In 2011 heeft Jeugd & Opvoedhulp 2% minder provinciale middelen ontvangen. Ondanks deze daling van middelen is het aantal cliënten in provinciaal gefinancierde (geïndiceerde⁶³) zorg gestegen met 2%.

In algemene zin kan worden geconcludeerd, dat Jeugd & Opvoedhulp de afgelopen jaren in staat is geweest om de stijgende kosten als gevolg van loon- en prijsstijging op te vangen door efficiënter te werken. De stijging van het aantal cliënten in zorg is groter dan de groei van de middelen.

5.3. PERSONEEL EN PERSONEELSKOSTEN

In de volgende tabel zijn de personeelskosten van de organisaties Jeugd & Opvoedhulp opgenomen in miljoenen euro's.

Personeelskosten (in miljoenen euro's)			
	2009 ⁶⁴	2010 ⁶⁴	2011
Personeelskosten eigen loonlijst	940	998	997
Personeelskosten niet op eigen loonlijst	31	36	38
Totaal personeelskosten	971	1034	1035
Vershil t.o.v. voorliggende jaren in %			
Personeelskosten eigen loonlijst	-	6%	0%
Personeelskosten niet op eigen loonlijst	-	18%	5%
Totaal personeelskosten	-	6%	0%

Tabel 31.

Toelichting tabel 31

Het grootste gedeelte van de kosten van Jeugd & Opvoedhulp is de personeelskosten. In 2011 is € 997 miljoen besteed aan personeel. Dit is hetzelfde als in 2010. De kosten voor het personeel dat niet op de loonlijst staat is met 5% gestegen naar 38 miljoen.

59 De financiële cijfers in deze tabel zijn voor 2009 en 2010 gewijzigd om dezelfde redenen als opgenomen in voetnoot 54.

60 Het percentage tussen haakjes is de gemiddelde stijging per jaar.

61 Vanwege afrondingsverschillen is komt de optelsom van structurele en incidentele provinciale middelen niet geheel overeen met de totale provinciale middelen.

62 Het aantal cliënten in provinciaal (geïndiceerde) jeugdzorg in 2009 en 2010 is iets naar beneden bijgesteld.

63 Geïndiceerd staat tussen haakjes omdat conform het afsprakenkader tussen Rijk en IPO ambulante zorg zonder indicatie kan worden verstrekt.

64 De cijfers in deze tabel zijn voor 2009 en 2010 gewijzigd om dezelfde redenen als opgenomen in voetnoot 54 en voetnoot 55.

Personeelsomvang (gemiddeld fte) van personeel op eigen loonlijst			
	2009 ⁶⁵	2010 ⁶⁵	2011
Aantal fte	16.528	17.556	17.221
Vershil in %		6%	-2%

Tabel 32.

Toelichting tabel 32

In deze tabel is het aantal fte's opgenomen voor het personeel dat op de eigen loonlijst van alle organisaties Jeugd & Opvoedhulp staat. In de berekening van dit aantal fte is geëxtrapoleerd voor de instellingen die geen gegevens hebben aangeleverd. De extrapolatie heeft plaatsgevonden op basis van loonsomgegevens van ontbrekende organisaties. Het aantal fte voor personeel dat niet op eigen loonlijst staat, is niet opgenomen omdat het aantal instellingen dat hierover heeft gerapporteerd klein is en extrapolatie daarmee tot een te grote foutmarge leidt.

Het aantal fte's dat in 2011 op de loonlijst heeft gestaan is met bijna 2% gedaald naar 17.221. Een daling van het aantal fte's heeft dalende personeelskosten als gevolg. In 2011 is echter ook sprake geweest van een stijging van de gemiddelde loonkosten als gevolg van collectieve afspraken⁶⁶ en stijging van sociale lasten⁶⁷. Hierdoor zijn de loonkosten met 1,54% gestegen. Daarnaast stijgen de loonkosten jaarlijks als gevolg van toegekende periodieken voor medewerkers die niet beloofd worden conform het maximum van hun salarisschaal. Door deze stijgende loonkosten zijn de personeelskosten voor personeel op de loonlijst gelijk gebleven en niet gedaald als gevolg van een daling van de fte's.

65 De cijfers in deze tabel zijn voor 2009 en 2010 gewijzigd om dezelfde reden als opgenomen in voetnoot 55.

66 Op 1 november 2010 zijn de salarissen met 1,25% gestegen als gevolg van cao afspraken. Deze verhoging heeft een overloop effect in 2011 van 1,04%. In 2011 is geen akkoord bereikt over een nieuwe cao, dus geen structurele loonstijging als gevolg daarvan. De pensioenpremie steeg. Deze stijging leidt door een verhoging van de franchise tot een beperkte stijging van de loonkosten met gemiddeld 0,03%. In totaal een stijging van 1,07% als gevolg van collectieve afspraken.

67 Op basis van CPB-cijfers is in 2011 sprake geweest van een stijging van 0,47% van de sociale lasten voor de zorg.

5.4. BALANSGEGEVENS EN FINANCIËLE KENGETALLEN

In onderstaande tabellen zijn de balansgegevens en financiële kengetallen opgenomen. De cijfers in onderstaande grafieken betreffen de opgegeven balansgegevens en zijn niet geëxtrapoleerd⁶⁸.

Activa			
	2009	2010 ⁶⁹	2011
Materiële en immateriële vaste activa	626.291.959	667.038.933	655.434.645
Financiële vaste activa	9.364.291	7.278.495	5.788.321
Vlottende activa	94.223.794	99.791.849	96.079.406
Liquide middelen	158.274.329	189.406.882	199.132.461
Balanstotaal Activa	888.154.373	963.516.159	956.434.833

Tabel 33.

Passiva			
	2009	2010	2011
Algemene reserves (Eigen vermogen)	81.003.047	74.748.770	78.524.807
Bestemmingsfondsen en -reserves (Eigen vermogen)	69.931.835	45.076.069	36.342.906
Niet-collectief gefinancierd vrij vermogen	-	119.824.839	114.867.714
Collectief gefinancierd vrij vermogen	-	35.054.768	40.429.255
Totaal eigen vermogen	150.934.882	154.879.607	155.296.969
Voorzieningen	57.927.405	70.502.128	73.374.388
Schulden op lange termijn	414.061.295	448.896.984	439.738.644
Kortlopende schulden	265.230.791	289.237.440	288.024.831
Balanstotaal Passiva	888.154.373	963.516.159	956.434.833

Tabel 34.

Kengetallen			
	2009	2010 ⁶⁷	2011
Solvabiliteit (incl. collectief gefinancierd vrij vermogen)	17%	16%	16%
Solvabiliteit (excl. collectief gefinancierd vrij vermogen)	-	12%	12%
Budgetratio (eigen vermogen in % van opbrengsten ⁷⁰)	12%	11% ⁷¹	11%
Weerstandsvermogen (EV + voorz. in % van het balanstotaal)	24%	23%	24%
Current ratio (vlottende activa/kortlopende schulden)	0,95	1,00	1,02

Tabel 35.

68 Het interessante onderdeel van de balansgegevens zijn de financiële kengetallen die op basis van de balansgegevens berekend kunnen worden en niet de gezamenlijke balansgegevens op zich. Omdat niet alle instellingen alle jaren gegevens hebben aangeleverd is het niet mogelijk om het balanstotaal over de jaren heen te vergelijken. Extrapoleren van het balanstotaal is in dit geval niet gewenst omdat met het extrapoleren van het balanstotaal de verhoudingen tussen de verschillende onderdelen zouden wijzigen en dus ook de financiële kengetallen. Hierdoor zou een beeld van de financiële situatie van de instellingen minder goed aansluiten op de gerapporteerde gegevens. Het betreft de gegevens van organisaties met provinciaal zorgaanbod en jeugdzorg^{plus}. De gegevens betreffen alle instellingen: het gaat in die jaren om respectievelijk 93%, 94% en 98% van de loonsom.

69 De cijfers in deze tabel zijn voor 2010 aangepast omdat de gegevens van instellingen met alleen JJI zijn verwijderd. Deze instelling had voor 2009 geen gegevens aangeleverd en voor 2010 wel.

70 Voor de berekening van dit percentage zijn de opgegeven inkomsten gebruikt (net als de balansgegevens) en niet de geëxtrapoleerde opbrengsten zoals opgenomen in paragraaf 5.1.

71 De budgetratio voor 2010 is aangepast ten opzichte van de Brancherapportage 2010 omdat hiervoor alleen het niet-collectief gefinancierd vrije vermogen was uitgedrukt als percentage van de opbrengsten in plaats van het totale eigen vermogen.

Toelichting tabellen 33, 34 en 35

Bij het interpreteren van de balansgegevens moet rekening worden gehouden met de verschillende omvang van de response voor de gerapporteerde jaren.

Uit de cijfers blijkt dat de financiële positie van Jeugd & Opvoedhulp in 2011 nagenoeg gelijk is gebleven. Een uitgebreide beschrijving van de betekenis van de getoonde kengetallen is gegeven in paragraaf 4.5

Zoals beschreven geeft de solvabiliteit een indicatie van de mate waarin instellingen op lange termijn aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen. Vanaf 2010 is ook voor Jeugd & Opvoedhulp het collectief gefinancierd gebonden vermogen uitgevraagd naast de algemene reserves en bestemmingsfondsen. De solvabiliteit is sindsdien zowel inclusief als exclusief collectief gefinancierd gebonden vermogen berekend. De nieuwe cijfers laten zien dat de daadwerkelijke solvabiliteit met 12% lager ligt dan het volgens de oorspronkelijke berekening zou zijn geweest (16% voor 2011). Het vermoeden dat de hoge solvabiliteitscijfers die in eerdere jaren werden geconstateerd een te rooskleurig beeld van de sector schetsten door het meenemen van het collectief gefinancierd gebonden vermogen, is daarmee ook voor Jeugd & Opvoedhulp gestaafd.

Voor de budgetratio en de currentratio zijn geen normen voor de jeugdzorg vastgesteld. De budgetratio van Jeugd & Opvoedhulp past met 11% nog steeds binnen de vuistregel voor zorginstellingen. Deze vuistregel is als volgt: ziekenhuizen 12%, verpleeghuizen 8% en verzorgingshuizen 6%.

Voor de publieke sector, zoals Bureaus Jeugdzorg en Jeugd & Opvoedhulp, is het weerstandsvermogen belangrijk en deze is met 24% in 2011 nagenoeg gelijk gebleven met het voorgaande jaar.

De currentratio is betrekkelijk stabiel gebleven en bedraagt gemiddeld 1,02. Daarmee is de gezonde waarde voor dit kengetal van 1 of hoger bereikt.

6 • Personeel Bureaus Jeugdzorg en LWI's

In dit hoofdstuk zijn de personele gegevens van de Bureaus Jeugdzorg en de Landelijk Werkende Instellingen opgenomen. Het gaat hier om personeelsomvang in zowel aantallen als fte's, arbeidsongeschiktheid en verzuim.

6.1. PERSONEELSOMVANG

In de volgende tabellen⁷² zijn de aantallen, fte's en deeltijdfactor⁷³ op peildatum zichtbaar van de Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen.

Omvang personeel (in loondienst) op peildatum 31 december						Verschil in %	
	2007	2008	2009	2010	2011	'10 - '11	'07-'10
Aantal personeelsleden	8.181	9.175	9.281	9.342	9.171	-2%	12%
Aantal fte's	6.884	7.685	8.010	7.915	7.646	-3%	11%
Deeltijdfactor	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	-	-

Tabel 36.

Omvang personeel (niet in loondienst) op peildatum 31 december					
	2007	2008	2009	2010	2011
	(N=11)	(N=12)		(N=15)	
Aantal personeelsleden	387	269	243	161	203
Aantal fte's	238	169	175	111	98
Deeltijdfactor	0,6	0,6	0,7	0,7	0,5

Tabel 37.

Omvang uitgeleend personeel					
	2007	2008	2009	2010	2011
	(N=6)	(N=9)			
Aantal personeelsleden	18	32	31	53	59
Aantal fte's	16	23	27	32	45
Deeltijdfactor	0,8	0,7	0,9	0,6	0,8

Tabel 38.

Toelichting tabellen 36, 37 en 38

Bovenstaande tabellen tonen de personeelsomvang in aantal en fte's voor de jaren 2007 tot en met 2011. De personeelsomvang is uitgesplitst in personeel in loondienst van de Bureaus Jeugdzorg, personeel dat werkzaam is in de organisatie maar niet in loondienst (zoals zzp'ers en interimmers) en personeel in loondienst dat is uitgeleend aan een andere organisatie. Alle Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen hebben gegevens over personeelsleden op eigen loonlijst aangeleverd voor de jaren 2007 tot en met 2011. Een deel van de Bureaus Jeugdzorg heeft niet voor alle jaren gegevens aangeleverd voor de andere twee categorieën. Daarom zijn in de laatste twee tabellen geen stijgingspercentages opgenomen.

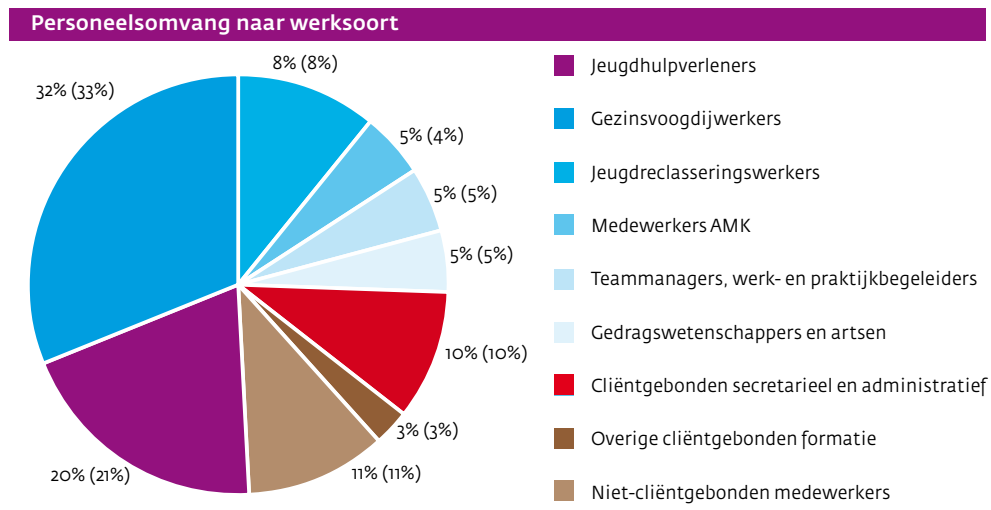
72 De deeltijdfactor is berekend door het aantal fte's te delen door het aantal personeelsleden. Als elke medewerker voltijds zou werken, zou de deeltijdfactor 1 zijn.

73 Als geen informatie over N is opgenomen, betreft het gegevens van alle Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen.

Op basis van de gegevens in de tabellen kan worden geconcludeerd dat aan het einde van 2011 voor het eerst sinds jaren minder personeel in dienst was dan aan het einde van 2010, zowel in aantal personeelsleden (171 minder) als in fte's (269 fte minder). In paragraaf 4.3 is de bezetting van 7.744 fte's gedurende heel 2011 opgenomen. Dit betekent dat gedurende heel 2011 de bezetting hoger was dan de bezetting in fte's aan het einde van het jaar. In 2011 is net als in 2010 relatief meer personeel op de loonlijst uitgestroomd dan ingestroomd. De gegevens over in- en uitstroom van personeel zijn opgenomen in paragraaf 6.3.

6.2. PERSONEELSOMVANG NAAR WERKSOORT

Het streven is om een zo groot mogelijk gedeelte van de personeelsomvang in te zetten voor direct cliëntgebonden functies zoals in de toegang, indicatiestelling, jeugdbescherming, jeugdreclassering of AMK. Onderstaande grafiek visualiseert de verdeling van de personeelsomvang naar werksoort.

Grafiek 13.

Toelichting grafiek 13

Bovenstaande grafiek toont de relatieve verdeling van werksoorten van de bezetting in fte's voor 2011. Ter vergelijking zijn tevens de gegevens voor 2010 tussen haakjes toegevoegd. Zo is in 2011 20% van de bezetting in fte's ingezet als jeugdhulpverlener, tegenover 21% in 2010. Het personeel dat is ingedeeld in deze categorie is werkzaam in de toegang en indicatiestelling of als (administratief) casemanager.

De cijfers zijn gebaseerd op gegevens van alle Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen. De kleine verschillen met 2010 die getoond worden in de grafiek, zijn het gevolg van afrondingsverschillen.

6.3. INSTROOM, DOORSTROOM EN UITSTROOM

In de volgende tabel worden de instroom, doorstroom en uitstroom binnen de Bureaus Jeugdzorg weergegeven.

Instroom, doorstroom en uitstroom van personeelsleden				
	2008	2009 ⁷⁴	2010	2011
Instroom cliëntgebonden functies (N=15, N=16, N=17, N=17)	23,6%	19,2%	11,2%	7,9%
Instroom niet-clientgebonden functies(N=15, N=16, N=16, N=16)	39,0%	31,8%	26,0%	25,7%
Instroom totaal	25,4%	20,4%	13,0%	10,1%
Doorstroom cliëntgebonden functies (N=13, N=8, N=9, N=11)	3,9%	3,4%	2,7%	2,1%
Doorstroom niet-clientgebonden functies(N=13, N=7, N=8, N=10)	6,4%	5,5%	5,0%	6,7%
Doorstroom totaal	4,1%	3,6%	3,0%	2,7%
Uitstroom cliëntgebonden functies (N=15, N=16, N=17, N=17)	19,0%	13,9%	12,6%	11,0%
Uitstroom niet-clientgebonden functies (N=15, N=16, N=16, N=16)	33,8%	27,2%	29,5%	26,2%
Uitstroom totaal	21,0%	15,3%	14,6%	12,8%

Tabel 39.

Toelichting tabel 39

In de tabel hierboven zijn de aantallen personeelsleden die zijn in-, door- of uitgestroomd binnen Bureaus Jeugdzorg opgenomen. Deze percentages zijn berekend op basis van het aantal cliënt-respectievelijk niet-clientgebonden personeelsleden in loondienst aan het einde van het jaar. In de Brancherapportage 2010 hebben we geconstateerd dat de in-, door- en uitstroom was gedaald. Deze daling heeft zich voortgezet in 2011 voor zowel de cliëntgebonden als de niet-clientgebonden functies.

Opvallend is dat in 2011 (net als in 2010), de uitstroom hoger is dan de instroom. Dat is ook terug te zien in paragraaf 6.1. Het aantal personeelsleden dat in loondienst was bij Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen is voor het eerst sinds jaren gedaald. Deze landelijke ontwikkeling is niet bij alle organisaties terug te zien. Bij bijna drie kwart van de Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen was dat in 2011 wel het geval. Bij ruim één kwart echter is meer personeel ingestroomd, dan uitgestroomd.

Landelijk gezien worden de Bureaus Jeugdzorg en Landelijk Werkende Instellingen voorzichtiger met het aannemen van nieuw personeel en waarschijnlijk door de crisis zoekt en vindt het personeel minder snel nieuw werk. Het totale beeld laat zien dat het personeelsbestand van de Bureaus Jeugdzorg stabiel is geworden, met minder in-, uit- en doorstroom van personeel.

6.4. VERZUIM

In de volgende tabel zijn de gegevens met betrekking tot verzuim opgenomen.

Percentage verzuim			
	2009	2010	2011
Gem. verzuimpercentage ziekte en zwangerschap ⁷⁵	8,3%	7,6%	8,4%
Gem. ziekteverzuimpercentage	6,6%	5,8%	6,2%
Gem. meldingsfrequentie	1,7	1,7	1,8
Gem. verzuimduur in dagen	11,5	13,0	17,9

Tabel 40.

74 De uitstroomcijfers voor 2009 zijn aangepast in verband met een aanpassing in de berekening. Hierdoor zijn de cijfers tot 1,3 procentpunt lager dan gerapporteerd in de Brancherapportage 2009.

75 Het verzuimpercentage voor ziekte en zwangerschap voor 2009 en 2010 is aangepast ten opzichte van eerdere brancherapportages omdat het percentage verzuim als gevolg van zwangerschap niet goed was verwerkt.

Toelichting tabel 4o

Het ziekteverzuimpercentage is de indicator van de hoeveelheid werkbare dagen die verloren zijn gegaan als gevolg van ziekte (en zwangerschap). De gemiddelde meldingsfrequentie geeft het gemiddeld aantal ziekmeldingen per medewerker aan. De verzuimduur geeft aan hoeveel dagen een ziekmelding heeft geduurd. Het ziekteverzuimpercentage wordt beïnvloed door de meldingsfrequentie en de verzuimduur.

Uit de tabel is op te maken dat na een lichte daling in 2010 er in 2011 weer sprake is van een lichte stijging van het verzuimpercentage. Dit is zowel inclusief als exclusief verzuim als gevolg van zwangerschap. De stijging van het verzuimpercentage komt voornamelijk doordat de verzuimduur is toegenomen tot bijna 18 dagen in 2011.

7 • Personeel Jeugd & Opvoedhulp

In dit hoofdstuk zijn de personele gegevens van Jeugd & Opvoedhulp opgenomen. Het gaat hier om personeelsomvang in zowel aantallen als fte's, arbeidsongeschiktheid en verzuim.

7.1. PERSONEELSOMVANG OP PEILDATUM

In de volgende tabel staan de aantallen, fte's en deeltijdfactor⁷⁶ van de personeelsleden op de loonlijst van Jeugd & Opvoedhulp.

Personeelsomvang op peildatum 31 december ⁷⁷			
	2009	2010	2011
Aantal personeelsleden	22.440	22.848	22.774
Aantal fte	17.150	17.249	17.610
Deeltijdfactor	0,76	0,75	0,77
Verschil t.o.v. voorliggend jaar in %			
Aantal personeel	-	2%	-0,3%
Aantal fte	-	0,6%	2%

Tabel 41.

Toelichting tabel 41

In de tabel is zichtbaar dat het aantal personeelsleden licht is afgenomen, terwijl het aantal fte licht is toegenomen. De deeltijdfactor is iets toegenomen naar 0,77. Medewerkers zijn meer uren gaan werken of verhoudingsgewijs zijn meer medewerkers met veel contracturen ingestroomd. In vergelijking met tabel 29 in paragraaf 4.8 (Personeel en personeelskosten) is het opvallend dat de bezetting in fte gedurende het hele jaar juist is gedaald in 2011 met bijna 2% naar 17.221. In bovenstaande tabel is zichtbaar dat deze aan het einde van het jaar 2011 juist is gestegen met ruim 2%. Aan het einde van 2011 zijn de fte's op de loonlijst van Jeugd & Opvoedhulp uitgebreid. Waarschijnlijk is dit het gevolg van definitieve afspraken met VWS over de OVA halverwege 2011 waardoor financiële ruimte is ontstaan om nieuwe medewerkers aan te nemen of bestaande contracten uit te breiden.

7.2. INSTROOM, DOORSTROOM EN UITSTROOM

In de volgende tabel is de in-, door- en uitstroom binnen Jeugd & Opvoedhulp zichtbaar.

Instroom, doorstroom en uitstroom			
	2009	2010	2011
Instroom	20,5%	13,7%	14,7%
Doorstroom	4,9%	4,3%	3,4%
Uitstroom	15,8%	15,9%	16,4%

Tabel 42.

Toelichting tabel 42

Uit de tabel kan worden afgeleid dat in 2011 de gemiddelde percentage instroom en uitstroom, uitgedrukt ten opzichte van het aantal personeelsleden in dienst, licht is gestegen. Dit is opvallend aangezien er sinds 2008 een dalende trend waarneembaar was.⁷⁸ Dit betekent dat personeelsleden iets sneller van baan wisselen in vergelijking met 2010. De doorstroom is licht gedaald ten opzichte van 2010.

⁷⁶ De deeltijdfactor is berekend door het aantal fte's te delen door het aantal personeelsleden. Als elke medewerker voltijds zou werken, zou de deeltijdfactor 1 zijn.

⁷⁷ De gegevens 2009 en 2010 zijn aangepast omdat de (geëxtrapoleerde) gegevens van een instelling met alleen JJI zijn verwijderd. Deze instelling had voor 2009 geen gegevens aangeleverd en voor 2010 wel.

⁷⁸ Zie voorgaande brancherapportages.

Opvallend is dat in 2011 de uitstroom hoger is dan de instroom. Dat is ook terug te zien in paragraaf 7.1. Het aantal personeelsleden dat in loondienst was bij Jeugd & Opvoedhulp is voor het eerst sinds jaren gedaald. Overigens is deze ontwikkeling niet bij alle organisaties zichtbaar. Bij twee derde van de organisaties Jeugd & Opvoedhulp was in 2011 de instroom lager dan de uitstroom. Daarentegen is voor één derde van de organisaties juist meer personeel ingestroomd, dan uitgestroomd.

7.3- VERZUIM

Onderstaande tabel biedt inzicht in het verzuimpercentage ziekte en zwangerschap, het ziekteverzuimpercentage, de gemiddelde meldingsfrequentie en de gemiddelde verzuimduur (in dagen).

Verzuimcijfers			
	2009	2010	2011
Gem. verzuimpercentage ziekte en zwangerschap ⁷⁹	7,2%	6,8%	7,8%
Gem. ziekteverzuimpercentage	5,6%	5,4%	6,1%
Gem. meldingsfrequentie	1,4	1,3	1,2
Gem. verzuimduur in dagen	14,3	15,1	16,2

Tabel 43.

Toelichting tabel 43

Het ziekteverzuimpercentage geeft aan hoeveel werkbare dagen verloren zijn gegaan als gevolg van ziekte (en zwangerschap). De meldingsfrequentie geeft aan hoe vaak een medewerker zich ziek heeft gemeld in een jaar. De verzuimduur geeft aan hoeveel dagen een ziekmelding heeft geduurd. Het ziekteverzuimpercentage wordt beïnvloed door de meldingsfrequentie en de verzuimduur.

Uit de tabel is op te maken dat na een lichte daling in 2010 er in 2011 weer sprake is van een lichte stijging van het verzuimpercentage. Dit is zowel inclusief als exclusief verzuim als gevolg van zwangerschap. De stijging van het verzuimpercentage komt doordat de verzuimduur is toegenomen tot ruim 16 dagen in 2011.

79 De ziekteverzuimpercentages voor 2009 en 2010 zijn aangepast ten opzichte van eerdere brancherapportages omdat het percentage verzuim als gevolg van zwangerschap niet goed was verwerkt.

Bijlage – Deelname

De volgende bureaus hebben hun gegevens voor de Brancherapportage Jeugdzorg 2011 aangeleverd:

- Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam
- Bureau Jeugdzorg Drenthe
- Bureau Jeugdzorg Flevoland
- Bureau Jeugdzorg Friesland
- Bureau Jeugdzorg Gelderland
- Bureau Jeugdzorg Groningen
- Bureau Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland
- Bureau Jeugdzorg Limburg
- Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant
- Bureau Jeugdzorg Noord-Holland
- Bureau Jeugdzorg Overijssel
- Bureau Jeugdzorg Stadsregio Rotterdam
- Bureau Jeugdzorg Utrecht
- Bureau Jeugdzorg Zeeland

De volgende Landelijk Werkende Instellingen hebben hun gegevens aangeleverd over het gedwongen kader in de Brancherapportage Jeugdzorg 2011:

- Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering
- Stichting Gereformeerd Jeugdwelzijn
- William Schrikker Groep

De volgende organisaties Jeugd & Opvoedhulp hebben hun gegevens voor de Brancherapportage Jeugdzorg 2011 aangeleverd:

- Altra
- Avenier
- De Bascule
- De Rading
- Elker
- Entréa
- Jarabee
- Jeugdformaat
- Juvent
- Kompaan en de Bocht
- Leger des Heils Gelderland (voorheen CWZW-Gelderland)
- Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering
- Leger des Heils Midden Nederland
- Leger des Heils Noord
- Lijn5
- LSG-Rentray
- MOC 't Kabouterhuis
- OCK het Spalier
- Pactum
- Parlan
- Pluryn / De Hoenderloo Groep
- Rubicon jeugdzorg
- SGJ
- St. Mij. Zandbergen
- STEK
- Stichting Cardea Jeugdzorg

- Stichting Combinatie Jeugdzorg
- Stichting De Zuidwester (per 1-1-2012 Juzt)
- Stichting FlexusJeugdplein
- Stichting Horizon
- Stichting Jeugdhulp Friesland
- Stichting Lindenhout
- Stichting Maashorst Jeugdzorg
- Stichting Oosterpoort
- Stichting Spirit
- Stichting Tender (per 1-1-2012 Juzt)
- Stichting Timon
- Stichting Trajectum Novum
- Stichting Triviumlindenhof
- Stichting Xonar
- Triade-Boschhuis
- Trias Jeugdhulp
- Vitree
- William Schrikker Groep
- Yorneo

De volgende organisaties Jeugd & Opvoedhulp hebben hun gegevens aangeleverd over jeugdzorg^{plus} voor de Brancherapportage Jeugdzorg 2011:

- Almata
- Avenier
- De Lindenhorst
- Het Poortje Jeugdinrichtingen
- LSG-Rentray
- OG Heldring
- Parlan
- Pluryn / De Hoenderloo Groep
- Stichting Horizon
- Stichting Jeugdzorg Sint Joseph
- Stichting Spirit
- Stichting Tender (per 1-1-2012 Juzt)

HEEFT U VRAGEN OVER DEZE BRANCHERAPPORTAGE?

Neem dan contact op met:

Jeugdzorg Nederland

Postbus 85011

3508AA Utrecht

tel. 030 – 298 34 00

e-mail info@jeugdzorgnederland.nl

www.jeugdzorgnederland.nl